

II

NEMACKA DOKUMENTA

IZVEŠTAJ NEMAČKE ZANDARMERIJSKE STANICE POLJANE OD 4. JANUARA 1944. KOMANDANTU POLICIJE I SLUŽBE BEZBEDNOSTI ZA KORUŠKU I KRANJSKU O NAPADU PARTIZANA NA POLJANE¹

**Zandarmerijska stanica Poljane
Srez Kranj, Gorenjska
delovodnik br. 22**

Poljane, 4. januara 1944.

Komandantu policije i službe bezbednosti za okupirane oblasti Korušku i Kranjsku.

Bled.

Sadržaj. Napad na žandarmerijsku stanicu Poljane u noći 4. 1. 1944² i pljačkanje od strane bandita kod nekih stanovnika i trgovina živežnih namirnica.

Stražar ovdašnje žandarmerijske stanice video je 3.1.1944. oko 23.45 čas. na oko 40 m 3 sumnjiva čoveka, koji su se kretali amo-tamo. Pošto je stražar naslućivao da su to banditi, opalio je na njih 3 hica, i odmah dao znak za uzbunu stanice. Osmotreni banditi nisu odgovorili na vatru. Cela stanica posednuta je odmah za odbranu i produženo pojačano osmatranje. Iz sredine mesta čuli su se oko 24 sata udarci i zveket prozorskog stakla. Na to sam bacio u tom pravcu jednu ručnu bombu. Pretpostavljao sam da su banditi zauzeli celo mesto i da će preduzeti pljačku. Eksplozijom ručne bombe hteo sam izazvati njihovu vatru i sprečiti ih u dejstvu. To mi je uspelo, i banditi

¹ Original u Arhivu Instituta za istoriju radničkog pokreta u Ljubljani F. 7/IV.

² Ovu akciju izvele su jedinice 7. SNOUB brigade ->France Prešern«. Vidi dok. br. 22.

su odmah posle eksplozije ručne bombe, u stvari oko 24 sata otvorili jaku vatru sa tri strane na stanicu iz pušaka, puško-[^]mitraljeza i automata. Iz stanice otvorena je vatra iz pušaka, puškomitraljeza i automata tamo gde se je pokazao ili bio osmotren blesak iz neprijateljskog oružja. Ručnim i puščanim bombama (tromblonima), koje su se pokazale naročito pogodno gađano je u svim pravcima, sa ciljem da se banda rasprši i omete u njenoj nameri. Telefonske linije za Gorenju Vas bile su u to vreme već prekinute.

Koliko sam dan ranije mogao utvrditi, prema izveštaju patrola koja se kretala preko Suše i Malenskog Vrh, opština Javorje, jedna banditska brigada nalazi se u Gornjoj Zetini i Javorju — opština Javorje. Na osnovu ove konstatacije morao sam zaključiti da su se ovi banditi najzad usudili da izvrše napad na ovu stanicu koji su spremali još za Božić 1943. god. Moralo • se dakle računati sa velikim brojem bandita, koji su poseli mesto.

Međusobno puškaranje trajalo je do oko 1 sat. I sa obližnje crkve banditi su pucali na stanicu. Tada su se kod bandita začuli znaci pištaljkom, posle čega je vatra oslabila, i na kraju prestala. Pošto bi raniji ispad iz žandarmerijske stanice zbog jake vatre i mesečine bio besmislen, pokušao sam da ga izvedem pošto je vatra prestala. U toku pripreme, počelo je iznenadno gađanje stanične zgrade srednjim minama. Time sam bio prisiljen da odustanem od ispada. Mine su padale neposredno oko stanične zgrade, u dozidanu autogaražu i na krov crkve. Usled parčadi i vazdušnog pritiska razbijeni su prozori na zgradi. Minobacačka vatra trajala je do 1.30 sati. Na stanicu je ispaljeno oko 15 srednjih mina. Stanična zgrada nije bila pogođena. Opaljivanje mina čulo se iz severozapadnog pravca od Poljane. Mora da su banditi postavili tri bacača, jer su uvek •jednovremeno usledila tri opaljenja i udara.

Oko 1.45 sati čule su se pesme bandita u bližoj okolini Poljana, a takođe iz pravca Volča (oko 2 km severno). Između ostaloga klicali su »Živeo Tito« i »Dole hitlerizam«.

Posada stanice ostala je i dalje u zgradi i u zasedi. — Oko 7 čas. upućena je jedna izviđačka patrola u mesto. Banditi su se u međuvremenu povukli. Utvrđeno je da je opljačkano više stanovnika kao i 2 kolonijalne radnje; mlekarska zadruga i opština lakše opustošene. Na kućama su ispisane parole i izlepljeni leci. Sto je opštinska zgrada malo oštećena, treba pripisati činjenici da su banditi pri upadu odmah primećeni i iz stanice obasuti jakom vatrom.

Na osnovu tragova krvi i izveštaja poverenika očividno je da je jedan bandit ubijen, i to metkom u glavu, u momentu

kada je nameravao da iz puškomitraljeza puca na stanicu. Ostali tragovi krvi pokazuju da je bilo ranjeno više bandita. Osim toga izviđačka patrola je utvrdila da je bilo 8 puškomitraljeških vatrenih položaja, kao i dva za dejstvo prikrivena položaja, položaji su se nalazili oko stanice i na udaljenju ne većem od 60 metara. Banditi su imali i tovarna grla. Osim toga utvrđeno je da je celo selo bilo puno bandita i da se jedna veća banda zadržavala čak i u crkvi i odatle gađala stanicu. Banditi su kod Loga podigli prepreku od stabala.

Prema izveštaju poverenika poznato je da su se banditi u Poljanama opet razdvojili, jedan deo otišao je u pravcu Loga, drugi put Gorenje Vasi, a treći u pravcu Volča.

Stvarna jačina bandita nije se mogla utvrditi. Nema sumnje da je u pitanju vrlo jaka banda, u kojoj ima više žena. Pretpostavlja se da su se svi banditi iz Poljanske doline udružili za napad na Poljane.

Mrtvih i ranjenih kod pripadnika stanice nema.

4.1.44. oko 8 sati stigle su ovamo od Gorenje Vasi 2 žandarmerijske grupe iz Cola. Osim toga pojavio se pre podne 14. policijski bataljon. Ovaj je preduzeo izviđanje u pravcu Volča — opština Poljane, pri čemu je prilikom pretresa pronađena jedna krvlju poprskana jugoslovenska uniforma, našto je uhapšen Kokal Franc, rođen 31.11.1910 u Volčama, opština Poljane, čija se 2 brata nalaze kod bandita. U toku 4.1.44 ovdašnja žandarmerijska stanica izviđala je bližu okolinu Poljana; o banditima nije bilo nikakvog traga.

Banditi su noću 4.1.44. u opštini Poljane opljačkali:

- 1.— U mlekarskoj zadrugi Poljane 66 kg butera, 344 kg prirodnog meda, i 100 rajhsmaraka u gotovom.
- I 2.— U trafici duhana Poljane, vlasnica Frančiška Alič, 500 komada cigareta, koje verovatno iz nemarnosti nije donela u žand. stanicu.
- 3.— Iz trgovine mešovite robe Barbare Pinter u Poljani oteta je sledeća roba: 7 vreća od 80 kg raženog brašna, 1 vreća od 85 kg. pšeničnog brašna; 50 kg šećera, 6 kg kafe u zrnu, 10 kg meda, 5 Kg pekmeza, 4 kg masla, 6 kg butera, 15 kg makarona, 8 kg margarina, 7 vreća od 50 kg soli, 2 1/2 litre ruma, 1000 magi-kocki, 80 džepnih maramica, 10 muških košulja, 20 kutija imalina, 100 pertli za cipele, 240 kalema konca, 150 sapuna za brijanje, 30 dečijih sapuna, 150 kutija masti za cipele, 40 paketa šibica, 2 tuceta krema za kožu, 280—300 m raznog štofa, 60 naušnjaka, 4 rolne od po 100 m pantljike za uprtače, 2 prazne ladice, 1 dečije saonice.

4. — Od zemljoradnika Alekse Klobovesa iz Poljane br. 43 banditi su oteli 1 kravu težine 400 kg. Iz štale su izveli 1 konja, zapregli u kola i upotrebili za prevoz otetih stvari. Konj sa kolima vratio se je rano ujutro sam kući.
5. — Od posednika Debelak Paula iz Poljane br. 39 banditi su oteli jednog vola težine 800 kg, jednu svinju tešku 100 kg, koja je zaklana na licu mesta.
6. — Kod posednika Debelak Ignaca iz Poljane br. 12 oteli su jedno goveče težine oko 200 kg. Banditi su uzeli i 2 konja sa kolima. Jedan konj sa kolima vratio se sam kući rano ujutro. Drugog konja još nema.
7. — Kod opštinskog služitelja Antona Varla iz Poljane br. 62 banditi su prodrli kroz kuhinjski prozor u stan i oteli sledeće:
1 fotoaparat, 1 ručni sat, 1 pulover, 1 novčanik sa 80—90 rajhsmaraka, njegovu ličnu kartu, i na ime Keršisnik Josipa glaseću doznaku za jedno radno odelo, kao i razne druge sitnice.
8. — Od trgovca mešovitom robom Vinka Jamera iz Poljane br. 35 oteto je sledeće:
80 kg šećera, 120 kg brašna i 2 prazne vreće, 15 kg testenine, 3 kg masla, 12 1/2 kg sira, 2 kg veštačkog meda, 3 kg pekmeza, 2 kg kafe u zrnu, 6 litara ruma, 12 sapuna za brijanje, 6 kutija krema za kožu i 3 prazne boce.
9. — Na opštinskoj zgradi Poljane jedino su razvaljena vrata, razbijena natpisna tabla i sanduče. Sve pljačke izvedene su jednovremeno. Posrednom tromblonskom vatrom iz stanice sprečena je daljnja pljačka trgovine »Jamer«, kao i u toj zgradi smeštene kancelarije opštine Javorje i mesne grupe Poljane.

Razni leci, koje je pronašla 4. 1. 44. upućena žand. patrola, biće dostavljeni ispostavi Gestapoa u Skofjoj Loki.

Potpis nečitak
Zandarmerijski narednik-vodnik

Dostavljeno u prepisu:

1. Komandantu žandarmerije kod namesnika Rajha za Korušku, Celovec
2. Komandi žandarmerije Kranj (za Gorenjsku) Bled
3. Komandiru sreske žandarmerije pri načelstvu, Kranj
4. Ispostavi Gestapoa, Škofja Loka.

IZVEŠTAJ NEMACKE ZANDARMERIJSKE STANICE TROJANE OD 4. JANUARA 1944. KOMANDANTU POLICIJE I SLUŽBE BEZBEDNOSTI ZA DONJU ŠTAJERSKU O AKCIJI PARTIZANA U JELENJEKU¹

Trojane, 4. januara 1944.

I Zandarmerijska stanica Trojane
Srez Trbovlje

Dnevnik br. 8/43

I Komandantu policije bezbednosti i SD
u Donjoj Štajerskoj
— Ref. IV N —

M a r i b o r

Predmet: Pljačke i paljevine koje su izvršili banditi u Jelenjeku, opština Zagorje.

4. januara 1944. oko 00,30 čas. pojavio se banditski odred r nepoznate jačine u Jelenjeku, k. 624, opština Zagorje, i zauzeo •r mesto.¹ Banditi su nosili uniformu policije, Vermahta i Ver-I I manšafta. Bili su naoružani automatima, pištoljima, puškama [i ručnim bombama.

2 bandita došla su kcd obučara Ignaca Brodara u Jele-njeku i uzeli 2 para novih cipela, 3,5 kg đona, 150 dm-' kože, ' dvoje pantalone i šegrtu džepni sat u ukupnoj vrednosti 221 RM.

Isto tako 2 bandita su uzeli od obučara Alojza Kreša u I Jelenjeku 1 par polovnih čizama, materijal za 3 para cipela, I ukupne vrednosti od 75 RM.

Kod krojača Albina Arha u Jelenjeku uzeli su jedne pan-talone u vrednosti od 22.50 RM.

Iz radnje Skok odneli su 10 kutija imalina za cipele.

Nakon ovih uzimanja veliki broj meštana dobio je pod pretnjom, naređenje, da donese slamu do školske zgrade i do zgrade štajerskog Hajmatbunda. Banditi su slamu uneli u pro-

¹ Original u Arhivu Instituta za istoriju radničkog pokreta u Ljubljani. F. 1011.

^s Koja jedinica je izvela ovu akciju nije se moglo utvrditi. Vero-vatno je to bila jedna od terenskih jedinica (VOS ili zašt. četa Okru-žnog komiteta Trbovlje) koje su se u to vreme jedine kretale na tom [terenu.

storije; vrata, prozore, delove nameštaja od drveta i školske table stavili na slamu i zapalili. Traženo je od meštana da paze da se vatra ne proširi na susedne zgrade. Dalje, zapretili su im da će svakome biti zapaljena kuća ko pokuša da gasi ove zapaljene kuće. Radi zaštite susednih objekata 2 bandita su pomagala da se donese vatrogasni šmrk iz spremišta. Kad su zgrade bile u plamenu i njihovo gašenje više nije bilo moguće, banditi su se udaljili u pravcu Razbora. Školska zgrada i zgrada Hajmatbunda izgorele su do temelja.

Patrola žand. stanice i policijska četa išle su u poteru za banditima ali je ista do sada ostala bez uspeha.

Komandir žand. stanice bolestan:

Potpis nečitak

Zandarmerijski narednik-vodnik

Kopije dostavljene:

Komandiru sreske žand. — Trbovlje

Ispostavi Gestapoa u Trbovlju

Odeljku Gestapoa u Vranskom

Zand, stanici u Zagorju.

BR. 203

IZVOD IZ DNEVNIKA NEMAČKOG PROPAGANDNOG
UREDA U RADOVLJICI O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI
NA SEKTORU GORENJSKE OD 21. DECEMBRA 1943. DO 5.
JANUARA 1944. GODINE¹

Predmet: dejstvo bandita.

21. 12. 43. Na putu Begunje — Tržič banditi su pucali na gostioničara Ankela iz Sv. Ane, kada je kolima hteo prevesti 350 litara vina u Tržič. Ankel nije ranjen. On je pobegao. Srez Radovljica.

22. 12. 43. Oko 5.30 pokušano je da se između Gorenjeg Loga i Litije jednom minom digne u vazduh voz koji je išao u pravcu Zidanog Mosta. Lokomotiva i dva vagona su iskliznuli iz šina. Ljudskih žrtava nije bilo. Srez Kamnik.

21.12.43. Otmica odela i jednog bicikla u Zaborštu. Srez Kamnik.

22. 12. 43. Jedan mladić iz Domžala prisilno regrutovan.

21. 12. 43. Otmica jednog priplodnog bika u Poljšici. Srez Radovljica.

22. 12. 43. Javljeno je da je oko 1.000 bandita zauzelo Jamnik i zadržalo se u njemu. Sprečavali su stanovništvo da napusti naselje, sobom su vodili 12 konja i mazgi, kao i teške mitraljeze. Srez Kranj.

22. 12. 43. Metkom u glavu ubijen je 19-godišnji stolar August Straus iz Jesenica.² Poginuli je imao u ruci komadić papira, veličine 10—15 cm, sa nacrtanom crnom rukom. Srez Radovljica.

Izveštaj 23. 12. 43. Prema izveštajima poverenika u Studoru. s. zapadno od Gorenje Vasi, odmarala se banda jačine 100 ljudi. Isto tako, u Leskovici se odmarala banda od 100 ljudi. U Srednjem Brdu oteta 2 govečeta i životne namirnice. Srez Kranj. 22. 12. 43. Opštinskog službenika P o r e n t u Feliksa, kada se oko 10 časova vraćao iz službe, sačekali su više bandita ispred njegove usamljene kuće, i praćen od jednog bandita naoružanog pištoljem (Šentvid). Bandit je ispalio pred kućom jedan metak na njega, ali je promašio. Porenta je pokušao da se spase bekstvom, ali su banditi počeli da ga gone. Na oko 50 m od njegove kuće ubijen je metkom u glavu. Srez Kranj.

22. 12. 43. Jedan skladištar prisilno je regrutovan. Srez Kranj. Izveštaj od 23. 12. 43. Poverenik javlja da se u Polici (Dolenjska) nedaleko od nemačke granice nalaze 2 banditska bataljona spremna za napad na Litiju. Srez Kamnik.

24.12.43. Metalostrugar Viktor Svetina, neoženjen, nastanjen u Jesenicama, Kranjska ulica, ubijen je od bandita metkom u glavu i sa dva metka u leđa, kada je izašao iz kuće. Svetina je pošao na posao. Banditi nisu primećeni. Srez Radovljica.

23. 12. 43. Banditi su upali kod vlasnika rudnika Riharjevca. opština Šmartno pri Litiji, i oteli 900 R. maraka, jednu pisaću mašinu, dopunske karte za namirnice, radio-prijemnik, 20 kg fitilja, 5 kg eksploziva. Srez Kamnik.

23.12.43. Banditi u nem. vojničkim i SS uniformama upali u zgradu ž. stanice u Trzinu i oteli 300 R. maraka, službene štambilje, kutiju sa zavojima, veći broj vozničkih karata. 2 ključa za skretnice, štambilj za datume, 3 crvene službene kape. Pokušali su da otvore i čeličnu kasu, ali im to nije uspelo. Otprav-

nik vozova morao je držati ruke uvis za sve vreme akcije Sav nameštaj je uništen.³ Srez Kamnik.

Rezervni narednik zaštitne policije Anton Kampel, pripadnik straže u dvorcu Habah (zapadno od Trzina) vratio se 23. 12. 43. sa službenog puta iz Celoveca i sam peške pošao na svoje službeno mesto u dvorac Habah. Tom prilikom napali su ga banditi i oveli mu oružje i odelo. Inače je ostao nepovređen. Srez Kamnik.

23. 12. 43. Stražar spoljnog osiguranja carinarnice u Trati, koji se je nalazio u jednoj seljačkoj kući zapadno od Gorenje Vasi, bio je napadnut od bandita. Srez Kranj.

Izveštaj 24. 12. 43. U toku od 14 dana treba da usledi napad na bolnicu u Golniku. U prvom redu protiv žandarmerije, i kao prvi treba da padne komandir zaštitne policije. Banditima je poznato da se on nalazi u Golniku. Napad treba da izvedu 3—400 bandita. Srez Kranj.

23. 12. 43. U 18.05 pojavio se u kancelariji zanatsko-privrednog ureda u Radovljici jedan naoružan bandit, i dok je čistačica bila zauzeta spremanjem prostorija, odneo je 2 pisane mašine. Srez Radovljica.

23. 12. 43. U mlinu Borende u Globokom odneto je 1300 kg pšeničnog, 160 kg kukuruznog brašna i 45 kg pasulja. Srez Radovljica.

Prema iskazu poverenika u Klancu kod Depala Vasi i Osredka nalaze se 2 bataljona bandita jačine 800 ljudi. Naoružanje: 2 teška minobacača i jedan verovatno protivoklopni top. Srez Kamnik.

25. 12. 43. Oko 0.15 sati kratka pucnjava između bandita i policijskih planinskih lovaca u Ribnu. Banditi su tamo proslavljali Božić. Srez Radovljica.

25. 12. 43. Oko 1.15 sati osmotrene su bele rakete u pravcu Ribna. Oko 2.00 sata tražena su iz Ribna kola hitne pomoći DBK. Srez Radovljica.

24. 12. 43. Banditi su napali zgradu pripadnika SS u Domžalama. SS-ovci odgovorili na vatru. Jedna Nemica pri tome je lakše povređena. Stan žandarmerijskog narednika i jednog službenika okružnog načelstva u Kamniku oštećen je pucnjavom.⁴ Srez Kamnik.

25. 12. 43. Oko 18.15 sati 2 bandita zaustavila su ispred zatvora u Jesenicama upravnika zatvora Baloha i prisilili ga da pusti na slobodu 2 politička zatvorenika, što je i učinio. Naređeno mu je da izveštaj podnese po isteku jednog sata: on se toga

držao, iako je imao mogućnosti da to ranije učini. Uhapšen je i stavljen pod istragu.⁵ Srez Radovljica

25. 12. 43. Banditi su oko 23.50 čas. otvorili vatru na školsku zgradu u Spodnjim Jaršama koju je osiguravala 1/7 SS. Srez Kamnik.

26. 12. 43. Oko 10.30 sati dva banditska kurira napala su u Zgor-njem Brniku Dobnikara Josipa, poverenika Gestapoa u Kranju. Dobnikar je otvorio odmah vatru i teško ranio oba bandita. Jedan je pobjegao na biciklu, a drugi peške, i nisu mogli biti uhvaćeni, jer se stanovništvo držalo po strani. Dobnikar nije povređen. Srez Kranj.

27. 12. 43. Oko 11 sati odveden je od bandita prilikom vožnje kolima kroz Dragočajnu baron Lazarini, predsednik opštine iz Smlednika. Srez Kranj.

26. 12. 43. U Kregarjevu potpuno je opljačkana jedna trgovačka radnja. Srez Kamnik.

Izveštaj od 27. 12. 43. Jedan poverenik izvestio je žandarmerijsku stanicu u Kranju, da je 27. 12. 43. oko 0.30 sati stiglo oko 1.000 bandita u naselje Pozirno — opština Selca. Oni se još uvek nalaze u Pozirnu. Srez Kranj.

27. 12. 43. Oko 10.45 čas. baron Gotfrid Lazarini, ortsbauernfirer iz St. Waldburge, opštine Smlednik, i Franz Lazarini, šumar iz Bohinja — sa stanom u Bistrici, prilikom vožnje kolima od Smlednika za Kranj, zaustavljeni su od bandita sa puškama na gotovs i odvedeni. Pronađeni su, na 100 m od mesta prepada, mrtvi i sa metkom u potiljku. Srez Kranj.

27. 12. 43. Banditi sa druge obale Save napali su nemačku kasarnu u Bohinjskoj Beli. Vlastitih gubitaka nije bilo. Neprijateljski gubici nepoznati.⁶ Srez Radovljica.

26. 12. 43. Banditi prisilno regrutovali obučara Kostela iz Jesenica. Srez Radovljica.

25. 12. 43. Spaljeno je 10 kuća na imanju bivšeg jugoslovenskog kralja u Andrejevoj Vasi, 10 km severno od Gorja. Vinovnici su verovatno banditi.⁷ Srez Radovljica.

26. 12. 43. Oko 17.25 sati u Domžalama lakše je povređen sa dva metka iz pištolja Samljen Gernot, službenik Gestapoa u Kamniku. Srez Kamnik.

27. 12. 43. Oko 18.45 trgovca Karla Cepona, nastanjenog u Jesenkama, prilikom izlaska iz stana ubili su 2 bandita pred kućnim vratima.⁸ Srez Radovljica.

⁵ Vidi dok. br. 232.

⁶ Vidi dok. br. 81 i 232.

⁷ Vidi dok. br. 11 i 81.

⁸ Vidi dok. br. 232.

Dva brata Mlakar Josip i Silvestar, koji su zaposleni na Semeringu (Štajerska), bili su kod svojih roditelja u Lazama na božićnom dopustu. Prilikom povratka kući iz jedne posete banditi su ih 17. 12. 43. sačekali pred kućom i prisilno povelili sa sobom. Otpor je bio uzaludan. Na Jančjem jednom je uspjelo da pobjegne od bandita. O boravku drugoga nije ništa poznato. Srez Kamnik.

U ponedjeljak 27. 12. 43. trebalo je banditsku terensku sekretaricu Antoniju Vidic, koja se od 12. 12. 43. nalazila u zatvoru u Skofjoj Loki, prevesti železnicom iz Škofje Loke u Kazneni zavod u Begunjama. Kod Zabnice zamolila je jednog stražara da je pusti u klozet. U klozetu aktivirala je jednu italijansku ručnu bombu koja je razorila ceo jedan odeljak vagona. Ona sama zadobila je pri tom lakše povrede. Vidiceva je zatim jednim autom prevezena u Begunje. Ručnu bombu dobila je neposredno pre odlaska iz zatvora, od tamo uposlene čistačice Marije Bajt iz Škofje Loke.⁹ Srez Kranj.

Prema iskazima jednog zarobljenika (kurira) 28. 12. 43. banda jačine 900 ljudi nalazila se na prostoru Sv. Mohor — Zabrekve — Pozirno — Hrib.¹⁰ Oni su spremni za napad. Srez Kranj.

26. 12. 43. Banditi su oteli uniformu jednoj pripadnici nemačke službe rada, koja je bila na odsustvu u Snoviku. Srez Kamnik.
28. 12. 43. Jednoj devojci nemačke službe rada u Sidolu kod Sv. Martina, oteta je uniforma. Srez Kamnik.

28. 12. 43. Oko 2.30 sati nepoznat broj bandita otvorio je vatru u Smarci na jednu patrolu žandarmerijske rezervne mot. čete Alpenland — Kamnik. Gubitaka nema. Srez Kamnik.

27. 12. 43. oko 18 sati banditi su odneli blagajniku KVB-a¹¹ Markelu u Podhomu, opština Gorje, jednu pisaću mašinu. Srez Radovljica.

27. 12. 43. Jednog mladića iz opštine Gorje prisilno su regrutovali banditi. Srez Radovljica.

Noću 28. 12. 43. u Zbiljama, D. i G. Zetini i Dolu vršene su prisilna regrutacija i pljačka. Srez Kranj.

Prema izveštaju poverenika, žandarmerijska patrola uhvatila je 28. 12. 43. u Sv. Joštu kod Besnice četiri pripadnika bandita. Oni su izjavili da su ih banditi 12. 12. 43. prisilno regrutovali, i da su u Lužama pobjegli od bande. Srez Kranj.

27. 12. 43. Oko 20 sati banditi su zapalili školu u D. Ribčana. Pri pokušaju da gase vatru, stanovnici su bili obasuti vatrom bandita iz obližnje šume. Srez Kamnik.

28. 12. 43. Oko 18.10 sati banditi su zauzeli ž. postaju Gorenja Vas, tehnički uređaj uništili a dežurnog službenika odveli.¹² Srez Kranj.

28. 12. 43. Oko 18.30 sati banditi su spalili pomoćnu ž. stanicu Beričevo.¹³ Srez Kamnik.

22. 12. 43. jedna žena (nemački nastrojena) odvedena iz sela Kleče. Srez Kamnik.

28. 12. 43. Oko 18 čas. banditi su ubili kovača Kuhar Franju, zaposlenog u Dolu pri Ljubljani. Srez Kamnik.

28. 12. 43. Banditi su otvorili vatru na 3. četu 921. puka koja je bila smeštena u školskoj zgradi u Preski, jugozapadno od Medvoda. Vlastitih gubitaka nije bilo.¹⁴ Srez Kranj.

25. 12. 43. uhvaćena su 4 Francuza u Podnartu — u hambaru, koji su navodno pobjegli od bandita. Srez Radovljica.

29. 12. 43. Oko 18 čas. banditi su u Količevu ubili ing Antona Tepešu, hemičara fabrike boja u Domžalama. Srez Kamnik.

29. 12. 43. Banditi su odveli 17-godišnju Albinu Hrimar, opštinsku činovnicu, iz roditeljske kuće u Ihanu. Srez Kranj.

29. 12. 43. nestao je Ivan Gral, gostioničar u Prelogu, severno od Ihana. Verovatno otmica, dobrovoljno pristupanje isključeno. Srez Kranj.

U noći 30. 12. 43. prisilno je regrutovan jedan mladić iz Zaloga. Srez Radovljica.

29. 12. 43. U Zalogu prisilno regrutovan još jedan mladić. Srez Radovljica.

29. 12. 43. Banditi su prisilno regrutovali jednog mladića u Lipnici. Srez Radovljica.

29. 12. 43. Jedan bandit upao je u stan Fride Rus, šumareve žene na Bledu, i zatražio predaju pisaćih mašina jugoslovenskoj vojsci. Poneo je sa sobom iz kancelarije 2 pisaće mašine. Srez Radovljica.

29. 12. 43. Jedna žandarmerijska i vojna patrola sukobila se kod baraka na Savi, u blizini ž. stanice Laze, sa 40—50 bandita. Vatra je sa obe strane odmah otvorena. Vlastitih gubitaka nije bilo, neprijateljski gubici nepoznati. Srez Kamnik.

30. 12. 43. U Kamnoj Gorici sa obronka blizu crkve otvorena je puškomitraljeska vatra na žandarmerijsku stanicu.¹⁵ Srez Radovljica.

¹² Vidi dok. br. 11, 81 i 232.

¹³ Vidi dok. br. 232.

¹⁴ Vidi dok. br. 81 i 232.

¹⁵ Vidi dok. br. 29 i 81.

29. 12. 43. Jedan mladić u Jesenicama prisilno je regrutovan. Srez Radovljica.

30. 12. 43. Jedan bandit pregledao je sve radnike koji su se kretali putem Podgorje — Komenda. Ispod šinjela nosio je bluzu žandarmerijskog oficira. Srez Kamnik.

28. 12. 43. Jedan keramičarski učenik prisilno regrutovan u Mengešu. Srez Kamnik.

30. 12. 43. Nestala su 2 mladića u Domžalama. Pretpostavlja se dobrovoljno pristupanje banditima. Srez Kamnik.

30. 12. 43. Izgorelo je poslednjih 5 kuća od imanja nekadašnjeg jugoslovenskog kralja u Andrejevoj Vasi. Vinovnici su verovatno banditi. Srez Radovljica.

Noću 31. 12. 43. ubačena su tri protivdržavna letka u Tržiču u parkiran kamion građe firme »Univerzal« iz Sv. Ane. Srez Radovljica.

30. 12. 43. Banditi su prisilno regrutovali vojne obveznike u Zgornjim Pirničama. Srez Kranj.

31. 12. 43. Pionir Ivan Legat u Pristavi navodno prisilno je regrutovan. Srez Kranj.

31. 12. 43. Zandarmerijska patrola iz ž. stanice Brezje naišla je istočno od Dvorske Vasi na logor u kojem je bilo 9 bandita. Vatra je odmah otvorena i pritom teško ranjen i zarobljen jedan bandit. Zaplenjen je i važan pisani materijal. Na patrolu je prilikom prenosa ranjenika ponovo otvorena vatra. Srez Radovljica.

Katolički sveštenik Gotfrid Heincel bio je 31. 12. 43. oko 16 sati, kada je hteo u župnoj crkvi Tretnik, jugozapadno od Golnika, služiti misu, zaustavljen od bandita, koji je tečno govorio nemački; ovaj mu je dozvolio da održi službu božju, a posle toga morao je prisustvovati mitingu. Crkva je bila opkoljena od 20—30 bandita. U crkvu je unesena jedna zastava. Sveštenik je odbio da prisustvuje mitingu i bio je zbog toga 2 sata zatvoren u školi. Srez Kranj.

31. 12. 43. Župni dvor u Sv. Heleni, opština Vinje, spaljen je od strane bandita. Srez Kamnik.

31. 12. 43. Jedna policijska patrola iz Besnice bila je napadnuta od bandita na putu Prežganje — Štangarske Poljane. Vatra je otklonjena. Neprijateljski gubici: 1 mrtav i verovatno ima ranjenih. Vlastiti: 2 ranjena. Srez Kamnik.

31. 12. 43. prisilno je regrutovano 12 ljudi u Bodovlju, j.z. od Škofje Loke, i 2 čoveka u Zmincu. Osim toga, muškom stanovništvu do 45 godina starosti naređeno je da se u roku od 4 dana jave na dužnost. Srez Kranj.

I 31. 12. 43. pripadnik oruž. snaga Zupan iz Žirovnice bio je u
i svome stanu prisilno regrutovan. Srez Radovljica,
t 31. 12. 43. 2 pripadnika oružanih snaga u Bohinjskoj Bistrici
! bila su prisilno regrutovana. Srez Radovljica.

U noći 1. 1. 44. rasturani su na području opštine Komen-
I de komunistički leci kojima su banditi čestitali Novu godinu
j kao i zastavice od hartije u jugoslovenskim bojama. Srez
K Kamnik.

r 29. 12. 43. Otete su uniforme od jednog pripadnika NSKK i
' jednog vojnika na dopustu. Zatim su banditi navodno prisilno
[regrutovali 3 mladića. Srez Kamnik.

[30. 12. 43. banditi su prisilno regrutovali sina posednika iz
I Zgornjih Paloviča. Srez Kamnik.

[31. 12. 43. U Mekinjama, ispred stana jednog poverenika Ge-
● stapoa u Kamniku, eksplodirala je tempirana mina koju su
I postavili banditi. Ljudskih žrtava nije bilo, ali je zato pro-
I zrokovana materijalna šteta. Srez Kamnik,

i 31. 12. 43. Jedan čovek iz Škofje Loke — naselje Bodovlje —
[prisilno regrutovan. Srez Kranj.

I 31. 12. 43. Više bandita uručili su poziv jednom čoveku iz
I Stare Loke, da se u roku od 14 dana javi partizanskoj ko-
L mandi. Srez Kranj.

1. 1. 44. U Britofu blizu Podbrezja rasturani su leci. Srez Ra-
I dovljica.

[U noći 2. 1. 44. rasturani su leci u Kovoru. Srez Radovljica.

1. 1. 44. Na Franka Bertoncelpa iz Jesenica, radnika valja-
i onice čelika, izvršen je pokušaj ubistva. Teško je ranjen met-
kom u trbuh. Srez Radovljica.

f 2. 1. 44. Banditi zarobili i odveli lovočuvara Ivana Delaja iz
[Križa u lovačkom reviru severno od Senične. Srez Kranj.

[1.1. 44. Banditi prisilno regrutovali jednog radnika u Rodica-
i ma. Srez Kamnik.

2. 1. 44. Sin jednog posednika iz Poloviča, opštine Brezje, pri-
I silno regrutovan. Srez Radovljica.

Od 31. 12. 43. jedan mladić iz Vodica, koji se uputio na rad u
Tržič, nije se više vratio. Srez Radovljica.

5 2. 1. 44. banditi su pokušali prodreti u kuću fabričkog radnika
Rozmana iz Bohinjske Bistrice, verovatno da odvedu ćerku,
koja je pripadnica nemačke službe rada i na odsustvu. U tom
[trenutku naišla je vojna patrola i sprečila ih u tome. Srez
T Radovljica.

> 2. 1. 44. na glavnom putu Žirovnica — Selo, jedan pripadnik
t oružanih snaga, koji je bio na odsustvu, navodno prisilno re-
[grutovan. Srez Radovljica.

3 1. 44. Iz magazina kovačke zadruga u Kropi odneto je 70 kg eksera za gojzerice. Srez Radovljica.

2. 1. 44. oko 18 čas. banditi su oteli žandarmerijskom naredniku-vodniku Alojzu Zajcu, privremeno na bolovanju, u njegovom stanu u Spodnjem Gorju, jedan službeni revolver i jednu pisaću mašinu. Srez Radovljica.

Jedna žandarmerijska patrola pronašla je u Bezovnici. severno od Selaca, od bandita sakrivenu municiju (12 komada 5 cm rezervne granate, upaljače i barutna punjenja). Srez Kranj.

Izvidačka patrola koja je prošla kroz Gorenju Vas i Poljane utvrdila je da se jedna brigada bandita nalazi u Javorju, kao i u G. i Spodnjoj Zetini. Uveče 2. 1. 44. oko 100 bandita otišlo je u pravcu Javorja. Srez Kranj.

2. 1. 44. prisilno je regrutovan jedan grenadir na odsustvu iz Viševine. Srez Kranj.

31. 1. 44. Poštanski automobil sa paketima koji je vozio od Kamne Gorice za Radovljicu bio je zadržan od 5 bandita (1 žena) na lvi km jugoistočno od Radovljice. Vozač Peklejš Fran iz Dobrave kraj Ljubljane odveden je. Poštanska činovnica Marija Kavala iz Radovljice puštena je po izvršenoj sabotaži. Sva pisma i paketna pošta oteti, a kola zapaljena. Žandarmerijska patrola prilikom pretresa šume 1 km od mesta. sabotaže pronašla je 4 otvorene poštanske vreće i jedan paket.¹⁶ Srez Radovljica.

3. 1. 44. oko 14.30 jedna patrola iz carinske karaule Sora u Dragi, jugoistočno od Škofje Loke, vodila je borbu sa banditima. Vlastiti gubici 2 mrtva i 1 ranjen.¹⁷ Srez Kranj.

3. 1. 44. oko 18.15 sati upao je jedan bandit u službene prostorije opštine u Skofjoj Loki i odneo jedan aparat za umnožavanje. Uhapšena je čistačica. Srez Kranj.

Ispostava Skofja Loka javlja u 5 sati 4. 1. 44. Žandarmerijska stanica Poljane opkoljena oko 24 časa od bandita. Gadana teškim mitraljezima i bacačima. Na vatru je odgovoreno.¹⁸ Srez Kranj.

Izveštaj sreske žand. stanice iz Kranja 4. 1. 44.: oko 2.10 sati prekinuta je telefonska linija sa Gorenjom Vasi. Trenutno vlada zatišje. Srez Kranj.

1. 1. 44. — nestala su dva mladića iz Blejske Dobrave. Srez Radovljica.

3. 1. 44. — nestao je moler Heinrich Gardener iz Blejske Dobrave. On je bio vođa ćelije NSV-a¹⁹. Srez Radovljica.

3. 1. 44. oko 19.15 čas. banditi su napali iz automata nem. železničkog činovnika Franca Otrina. Mesto napada u radničkoj zgradi preko puta železničke stanice u Jesenkama.²⁰ Srez Radovljica.

3. 1. 44. oko 21.30 čas došli su banditi u kuću posednika Ivana Potočnika u Blejskoj Rečici, i Potočnikovoj ćerki odсекli kosu. Objašnjeno joj je da je to učinjeno zato što se druži sa nemačkim vojnicima. Srez Radovljica.

4. 1. 44. — Granična zaštita predala je žandarmeriji u Bohinjskoj Bistrici 1 mušku i 2 ženske osobe. Sve troje su iz Zalog Loga i navodno su pobjegli od bandita. Srez Radovljica.

U noći 4. 1. 1944. između 20 i 0.45 sati 5 osoba je prisilno regrutovano u Mošnjama. Srez Radovljica.

3. 1. 44. jednog radnika iz Domžala prisilno su regrutovala 2 bandita. Srez Kamnik.

3. 1. 44. 6 bandita naoružanih puškama došli su u Kozji Vrh istočno od Šmartna u Tuhinju, vezali jednog mladića i odveli ga u pravcu Kozjaka. Srez Kamnik.

4. 1. 44. oko 17.15 čas. bila je raspuštenica Agnesa Kos, domaćica iz Stare Loke, vezana i pred kućom sa tri metka iz pištolja ubijena. Stan je opljačkan. Njen ljubavnik. 62-godišnji Josip Dolenc, navodno odveden. Srez Kranj.

Primljeno 5. 1. 44. —

Naknadni izveštaj:

4. 1. 44. oko 18 čas. došlo je više bandita u vilu Marić na Bledu (u kojoj stanuje 10 gestapovaca sa službom na Bledu), odneli su odeću, uniforme, razne druge predmete i 4 automata, sve vlasništvo gestapovaca. Obitelj nastojnika kuće (3 člana) posle toga je nestala. Srez Radovljica.

Osim toga u vremenu od 21. 12. 43. do 4. 1. 44. banditi su u Gorenjskoj na nebrojeno mesta izvršili prepade; oduzeli, stoku, odelo, rublje, radio-aparate, razne druge predmete itd.

IZVEŠTAJ NEMACKE ZANDARMERIJSKE STANICE ZAGORJE OD 5. JANUARA 1944. KOMANDANTU POLICIJE I SLUŽBE BEZBEDNOSTI ZA DONJU ŠTAJERSKU O AKCIJI PARTIZANA U ZNOJILAMA¹

Zandarmerijska stanica Zagorje, srez Trbovlje, Donja Štajerska.

Dnevnik br. 13

Zagorje 5. januara 1944.

**Komandantu policije bezbednosti i SD u Donjoj Štajerskoj. Centar za obaveštavanje u Donjoj Štajerskoj, Maribor.
M a r i b o r**

***Predmet:* Pojavljivanje bandita u Cebinama i Znojilama, opština Zagorje, školska zgrada u Znojilama spaljena.¹**

***Veza:* raniji telefonski izveštaj.**

3. 1. 1944. 5 ili 6 bandita došli su oko 17 čas. kod 2 posednika u Cebine, k. 751, 6 km severno od Zagorja, i oteli manje količine namirnica. Prema opisu radi se o 2 grupe bandita, kod jedne grupe nalazila se jedna žena. Banditi su bili naoružani puškama, ručnim bombama i jednim automatom. Oni su nosili razne uniforme policije, Vermahta i stare srpske uniforme. Nakon kratkog zadržavanja banditi su se uputili u pravcu Znojila.

3. 1. 1944. 5 bandita došli su oko 22 časa kod seljaka Franc Kudara u Znojile, br. 5, kota 612, 8 km severno od Zagorja, i pod pretnjom da će upotrebiti silu ušli su u kuću. Banditi su tražili od njega meso i kobasice i pošto on nije hteo ništa da da, banditi ?u otišli u štalu i tamo zaklali svinju tešku 100 kg. Seljaku i njegovoj porodici bilo je zabranjeno da napuste sobu. Pošto je Kuder morao ostati u sobi, on nije video kako su banditi zaklali svinju i kako su je odneli. Banditi su iznutricu i glavu ostavili u štali.

Pred kućom nalazilo se još nekoliko bandita. Oni su nosili policijske šinjele i jugoslovenske uniforme. Jedan bandit

¹ Original u Arhivu Instituta za istoriju radničkog pokreta u Ljubljani. F. 101/1.

je bio u civilu. Nakon zadržavanja od oko 1 časa banditi su otišli u pravcu juga.

Ispitivanjem je utvrđeno da su banditi ubili svinju metkom iz pištolja; primećeni su i tragovi krvi u snegu, koji su poticali od upljačkane svinje.

4. 1. 1944. oko 4 čas. stanovnici Znojila primetili su kako škola gori. Pokušali su da ugase požar. Prozori i školske klupe sklonjene su na sigurno mesto. Škola je potpuno izgorela, ostala je jedna trećina krovne konstrukcije. Oko 4 časa seljak Kreše, koji stanuje u neposrednoj blizini, čuo je 6 pucnjeva. Banditi nisu primećeni. 3. 1. 1944. oko 22 časa primećena su 3 lica u blizini škole, nije se primetilo da su nosila oružje. Kod škole pronađene su ispaljene pištoljske čaure, verovatno od hitaca koje je Kreše ranije čuo i koji su verovatno bili znak banditima za zbor.

Banditi su se navodno zadržali u okolini Znojila, podeljeni u nekoliko grupa, od 17 časova 3. 1. 44. do ujutro 4. 1. 44.

Video:

Komandir žand. stanice
(Potpis nečitak)
žand. narednik

Jancen
žand. narednik

Kopija dostavljena
Sreskoj žandarmeriji — Trbovlje

IZVOD IZ DNEVNIKA NEMACKOG PROPAGANDNOG
UREDA U RADOVLJICI O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI
NA SEKTORU GORENJSKE OD 4. DO 7. JANUARU 1944
GODINE¹

P o v e r l j i v o !

4. 1. 1944. u 19.00 č. napali su banditi na zamak Strmol severozapadno od Cerklja u Gorenjskoj i odveli bračni par Jožefa i Kseniju Hribar, kao i učitelja konjičke škole iz Ljubljane Segedina koji se nalazio na odsustvu. Odneli su nekoliko lovačkih pušaka sa municijom, nekoliko dvogleda, jedan radio-aparat i više odela. Banditi su napustili zamak 5. 1. 44. u 3.00 časova. Telefon u zamku su onesposobili. Srez Kranj.

4. 1. 44. u 18.30 č. jedan naoružani bandit ubio je gostioničara Johana Magistera, iz Šmartna v Tuhinju, u njegovoj gostionici u Zgornjim Gameljnim. Srez Kranj.

4. 1. 44. iz s. Zabnica oteli su životne namirnice i galanterijsku robu. Srez Kranj.

4. 1. 44. u s. Breznica oteli su životne namirnice i jednog vola. Srez Radovljica.

4. 1. 44. u 21 č. naišla je jedna žandarmerijska patrola stanice u Zgoši na 2 bandita koji su svoje bicikle ostavili isored jedne kuće. Jedan bandit otvorio je vatru na patrolu ali nije nikoga pogodio. Patrola je odgovorila na vatru, pri čemu je jedan bandit verovatno pogoden jer je počeo da ječi. Oni su pobjegli i ostavili bicikle. U Zgoši su uhapšene dve osobe zbog poma-ganja bandita. Srez Radovljica.

4. 1. 44. banditi su uništili jedan signalni stub na železničkoj stanici Bled-Jezero. Nije bilo ljudskih žrtava. Srez Radovljica.

4. 1. 44. prisilno regrutovana dva mladića iz Poljšice. Srez Ra-dovljica.

4. 1. 44. u Bodešču krađa životnih namirnica, jedne krave i jednog vola. Srez Radovljica.

4. 1. 44. u Bohinjskoj Beli prisilno regrutovan jedan pripadnik nemačkih oružanih snaga, koji je bio na vanrednom odsustvu, pošto su ga banditi odveli iz stana. Srez Radovljica.

1. 1. 44. nestao jedan mladić iz Kamnika. Verovatno prisilno regrutovan. Srez Kamnik.

4. 1. 44. u Nadgorici oteli su jedan radio prijemnik, delove odeće i namirnice. Srez Kranj.

Iste večeri odneli su banditi jedan mali radio-prijemnik i u s. Ježi takođe jedan mali radio-prijemnik. Srez Kranj.

4. 1. 44. prisilno je regrutovan jedan mladić iz Doba. Srez Kamnik.

5. 1. 44. naišla je na minu jedna prazna teretna kompozicija u blizini kuće čuvara pruge istočno od s. Sava. Lokomotiva i 11 teretnih vagona su oštećeni, jedna osoba lakše ranjena.-' Srez Kamnik.

Pomoćni policajac Eduard Sipoš, kod SS Pol. 14 u Domžalama, 6. 1. u 0.45 č. ranjen je u plečku od strane jednog bandita dok je bio na straži ispred policijske stanice. Bandit je uspeo da pobegne. Srez Kamnik.

U noći 7. 1. 44. jedna veća banda potpuno je demolirala unutrašnje uređaje NSVⁱ obdaništa i centar za majku i dete u Breznici. Srez Radovljica.

U noći 7. 1. 44. banditi su pokidali telefonske linije između Cerklja i Zgornjeg Brnika. 3 stuba su posečena. Srez Kranj.

6. 1. 44. 20 bandita odveli su iz stana 42-godišnjeg gostioničara Perušića iz Vikerča, Šmartno pod Šmarno goro. Srez Kranj. U rejonu žandarmerijske stanice Poljane i Gorenja Vas, prema izveštaju poverenika, nalaze se 4 brig, bandita, koje planiraju napad na ove stanice.⁴ Traži se pomoć u tenkovima ili druga pojačanja. Srez Kranj.

6. 1. 44. u Količevu su dva mladića prisilno regrutovana. Srez Kamnik.

6. 1. 44. iz Goriča kod Golnika oteli su manje količine životnih namirnica. Srez Krani.

Prema izveštaju poverenika, u noći 6. 1. 44. prenoćilo je 5 bandita kod iednog posednika u s. Mače kod Preddvora. Srez Kranj.

i 6. 1. 44. izvestio je jedan poverenik iz Javornika da su se 5. 1. 44. u vremenu od 20—23 časa odmarali u njegovoj kući i 20 bandita, otišli su ne opljačkavši ništa. Srez Kranj.

^s Akciju je izveo Minerski vod Minerske čete IV operativne zone. I Vidi dok. br. 37.

³ Nazionalsozialistische Verein — Nationalsocijalistički savez.

5. 1. 44. oko 9.00 č. zaustavili su banditi više kiridžija koji su trebali voziti drva iz Voljaka, severozapadno od Gorenje Vasi na carinarnicu u Trati. Posle toga su banditi spalili oko 200 prostornih metara složenih drva. Srez Kranj.

Primljeno 7. 1. 1944.

BR. 206

IZVEŠTAJ NEMAČKE ZANDARMERIJSKE STANICE POLJANE OD 7. JANUARA 1944. KOMANDANTU POLICIJE I SLUŽBE BEZBEDNOSTI ZA KORUŠKU I KRANJSKU O SUKOBU SA PARTIZANIMA KOD VOLCE¹

Zandarmerijska stanica Poljane
Srez Kranj, Gorenjska

Poljane 7. januara 1944.

Delovodnik br. 27

Komandantu policije i službe bezbednosti za okupirane oblasti Korušku i Kranjsku

Bled.

Predmet: Sukob i puškaranje sa banditima u Volči, opština Poljane 7. 1. 1944. u 7,15 čas.

U petak 7. 1. 1944. u 7 čas. jedna patrola ovdašnje žand stan. sukobila se sa banditima ispred sela Volča, opština Poljane.² Između patrole i bandita razvila se žestoka borba, posle čega se banda prividno povukla. Za vreme borbe žand. narednik Štrehuber ranjen je u cevnicu leve noge.

7. 1. 1944. u 7 čas. upućena je jedna izviđačka patrola od 20 ljudi iz ovdašnje žand. stanice u pravcu Javorja. Neposredno pre nego što su stigli u mesto Volča, opština Poljane, izviđači čela patrole primetili su kod jednog senjaka pored puta nekoliko sumnjivih lica i odmah je otvorena vatra na njih. Nakon otvaranja vatre, banditi su na istu odgovorili sa svih strana puškomitraljezima, automatima i puškama. Zand, patrola je bila podeljena u 2 grupe. Prva grupa se kretala za-

m

padno od druma pored potoka, a druga grupa istočno od druma duž padine. U početku borbe prva grupa, koja je bila u dolini, vršila je zaštitu vatrom, a druga grupa je zauzela vis koji se nalazi jugoistočno od Volče da bi odande prenela napad na Volču.

U međuvremenu je žand. narednik Strehuber, koji se nalazio na čelu prve grupe, bio ranjen u levu nogu. Posle borbe od oko 40 min. banditi su se povukli u severnom pravcu. Zbog ranjavanja žand. narednika Strehubera obustavljeno je gonjenje bandita. Obe grupe su se odvojile od bandita i preneli ranjenika ručnim kolicima do žand. Stanice. Prvu pomoć ranjenome pružio je lekar dr Gregorčič iz Gorenje Vasi, koji je odmah bio obavešten od jednog civila.

Kako se moglo utvrditi, padine i ivicu mesta Volče prema Poljanama posela je jedna jača banda. Samo pravovremeno otkrivanje zaseda, koje su bile pažljivo pripremljene od sirane bandita, sprečilo je da patrola ima još gubitaka.

Verovatno su i banditima nanесeni gubici. Jačina bande nije mogla biti tačno utvrđena.

Sudeći po položaju i jačini neprijateljske vatre, nema sumnje da je u pitanju bila banda od najmanje 100 ljudi.

Volča se nalazi oko 2 km severno od Poljane. Ranjeni nar. Strehuber prenet je 7. 1. 1944. oko 10,30 čas. u bolnicu Golnik.

Zand, narednik vodnik
Potpis nečitak

Dostavljeno:

1. Kom. žandarmerije kod namesnika Rajha u Koruškoj — Celovec.
2. Kom. žandarmerije za Gorenjsku — Bled.
3. Kom. sreske žandarmerije — Kranj i
4. Ispostavi Gestapoa — Skofja Loka.

**IZVEŠTAJ NEMACKOG ZANDARMERIJSKOG OKRUGA
CELJE OD 9. JANUARA 1944. O SUKOBU SA PARTIZANIMA
KOD RAZTOKA¹**

Telefonom

Od žandarmerije okruga Celje 9. I 1944, u 20,45 sati.

Predao: sreski kapetan Kolmanič Primio: Bow. Jakončič

Doslovno: »Šumska zaštita iz Ljubna imala je 9. I 1944. oko 19 sati borbeni dodir sa banditima, severno od Ljubna, kod kote 554, kod Rasztoka.² Tom prilikom ubijena su tri bandita i zarobljen je jedan laki mitraljez. Vlastitih gubitaka nije bilo Šumska zaštita se povukla zbog nedostatka municije. Jačina bande 30—40 ljudi. Banditi su pobjegli u pravcu Planine.

BR. 208

**IZVOD IZ DNEVNIKA NEMACKOG PROPAGANDNOG
URED A U RADOVLJICI O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI
NA SEKTORU GORENJSKE OD 6. DO 10. JANUARA 1944.
GODINE¹**

Poverljivo!

Predmet: izveštaj o bandama.

7 1 44. oko 20 č. 40 naoružanih bandita zapalili su radnički " logor firme Novak u Vrbi, 2 stambene barake su izgorele. Srez Radovljica.

' Original u Arhivu Instituta za istoriju radničkog pokreta u Ljubljani.^F.^151 V ^ ^ patrola Drugog bataljona Šeste slovenačke NOU brigade »Slavko Šlander«. Tom prilikom poginuli su komandir voda Ivan Požaršek Urban, mitraljezac Maks (rodom iz okoline Krskog) i partizan Savo. Vidi dok. br. 184 i knjigu Jože Stok Korotan: »Jeklena pest«, Ljubljana 1953, str. 359.

4 bataljona bandita zaustavila su se u Zaprevalu, opština Javorje. Jačina 1000 ljudi. Poseduju minobacače. Srez Kranj. Prilikom izviđanja, kod s. Vinje, jedna patrola zaštitne policije i žand. pronašla je 8. 1. 44, u blizini zaselka Hrib jednu zemunicu. Zarobljena su 4 bandita naoružana puškama.² Trojica od njih su teže ranjena. Srez Kamnik.

7. 1. 44. u 5.30 č. zauzelo je 50 bandita naoružanih puškama i ručnim bombama zaselak Gabrje. Srez Kamnik.

Lekar opšte prakse dr Premru" sa stanom u Kamniku nestao je sa svojim putničkim automobilom 4. 1.

Trgovac drvima Franc Juteršek sa stanom u Kamniku nestao je 29. 12. 43.

Isto tako je 5. 1. 44. nestao iz Kamnika jedan pomoćni radnik. U sva tri slučaja pretpostavlja se da su ih banditi odveli.

8. 1. 44. prisilno je regrutovan jedan 17-godišnji šegrt iz Blejske Dobrave. Srez Radovljica.

7. 1. 44. došli su banditi u jednu kuću u rejonu opštine Begunje, pevali i posle otišli. Ništa nije bilo opljačkano. Srez Radovljica.

7. 1. 44. u 20 č. izvestio je predsednik opštine iz Svete Katarine da su u 19 č. banditi demolirali nameštaj opštine. Srez Radovljica.

7. 1. 44. Prisilno su regrutovana 2 mladića iz Podblice. Srez Kranj.

8. 1. 44. po podne, opet su kod Hriba pronađene 3 zemunice za bandite i 2 bandita zarobljena. Srez Kranj.

8. 1. 44. kod oštke okuke severno od Podkorena banditi su pucali na HZBA⁴ — Krajner Franca, pripadnika ispostave Kranjska Gora. On je bio na putu sa svojim zaprežnim vozilom. Srez Radovljica.

8. 1. 44. U 19.45 čas. izvestio ie sekretar opštine Pretner žand. stanicu u Kamnoj Gorici da su banditi opljačkali opštinsku kancelariju u Kamnoj Gorici i Kropi.⁵ Na žand. patrolu koja je odmah angažovana otvorena je vatra, u sredini sela, sa severoistočnog obrcnka Jelovice, iz više lakih mitraljeza, pušaka kao i iz jednog minobacača. Posle dužeg puškaranja banditi su se povukli. Prema jačini vatre trebalo je da bude oko 100 bandita. Srez Radovljica.

Žand. stanica u Besnici javlja da oko 120 bandita već više dana drže u svojim rukama zaselak Jamnik. Ovo je ustanovila jedna

² Vidi dok. br. 67.

³ Dr Bogdan Premru, kasnije lekar u Štabu IV operativne zone.

⁴ Hilfszollbeamte — pomoćni carinik.

⁵ Vidi dok. br. 81.

izviđačka patrola. To je također izjavio 9. 1. 44. u 10.45 č jedan prisilno regrutovani koji se vratio kući. Srez Kranj.

8. 1. 44. prisilno je regrutovan jedan vojni obveznik iz Spodnjih Gameljna. Srez Kranj.

8. 1. 44. oko 17.30 č. otvorena je vatra na bunker straže za obezbeđenje želj. mosta u Mostama i napadnut most. U isto vreme ubijen je mlinar Alojz Bizjak." On je bio vođa nacional-socijalističkog ureda. Srez Radovljica.

8. 1. 44. prisilno su regrutovane 3 osobe, navodno pod pretnjom oružja. Srez Radovljica.

8. 1. 44. prekinuta je telefonska veza u blizini Duplice. Srez Kamnik.

8. 1. 44. ubijen je od bandita ispred svoga stana metkom u glavu Johan Potočnik, monter električne centrale u Črnučama. Srez Kamnik.

7. 1. 44. otet je radio-prijemnik jednom folksdojčeru u Domžalama. Srez Kamnik.

U noći 9. 1. 44. nađena su 2 letka u Mengešu u kojem izbegla jugoslovenska vlada prebacuje nemačkoj i italijanskoj oružanoj sili da su one krivci za sadašnje stanje. Srez Kamnik.

6. 1. 44. u s. Studa oteta je vojnička puška sa 30 metaka od jednog folksdojčera. Srez Kamnik.

7. 1. 44. u Domžalama otet je od jednog folksdojčera jedan radio-prijemnik. Srez Kamnik.

Jedan mladić iz Domžala nestao 9. 1. 44.

8. 1. 44. otvorena je vatra od strane bandita na patrolu jačine 6 ljudi žand. stanice Mošnje prilikom postavljanja zasede neposredno južno od želj. pruge Jesenice — Kranj, preko puta brvna preko Save kod Globokog. Tom prilikom žand. nared. vodnik Kuček ranjen je u gornji deo desne butine. Prema pronađenim tragovima krvi mora da je i kod bandita bilo ranjenih. Srez Radovljica.

7. 1. 44. prisilno su regrutovana 2 grenadira iz Zasipa. Srez Radovljica.

9. 1. 44. postavljen je svežanj ručnih bombi ili neki eksploziv na olovnu cev za sprovođenje vode na brani električne centrale Zasip. Oštećenja nije bilo. Srez Radovljica.

Petar, sin Franca Sarfa, pobegao je od bandita i ovi su mu preko oca naredili da im se danas, 10. 1. 44, javi u šumi kod Moravča. U protivnom biće mu imanje zapaljeno. Srez Kamnik.

9. 1. 44. banditi su prisilno regrutovali jednog mladića iz Zgornjih Gameljna. Srez Kranj.

9. 1. 44. prisilno je regrutovan jedan mladič iz Zbilja, severno od Medvoda. Srez Kranj.

Jedna patrola od 5 gestapovaca iz Kamnika i 4 žandarma iz Lukovice naišla je severno od Preserja, opština Lukovica, na mali logor sa oko 10 bandita.⁷ Ubijena su 3 bandita, zaplenjen je jedan pištolj, dve ručne bombe, eksploziv i jedan opasač. Sopstvenih gubitaka nije bilo. Ostali banditi uspeali su pobeći. Osim toga u blizini logora pronađen je grob sa lešom. Srez Kamnik.

Primljeno 10. 1. 44.

BR. 209

IZVEŠTAJ NEMAČKE ŽANDARMERIJSKE STANICE ZREČE
OD 11. JANUARA 1944. O NAPADU NA ZREČE 8. NOVEM-
BRA 1943. GODINE¹

Zandarmerijska stanica Zreče, okrug Maribor.

Dnevnik br. 1458/44

III. Sl. 154/44

Zreče, dana 11. januara 1944.

Predmet: Požar u Zrečama²

Veza: ./.

U noći na 9. novembar 1943. banditi su napali i zaposeli mesto Zreče u okrugu Maribor. Glavni cilj bandita bio je župnički dom, u kojem se nalazila ovdašnja žandarmerijska stanica. Posle viščasovne odbrambene borbe banditi su je zapalili i sem glavnih zidova sva je izgorela.

Zgrada žandarmerijske stanice (župnički dom) bila je građena od cigle a mogla je potpuno da izgori samo zbog toga što su je banditi polili benzinom i petroleumom.

Zapalili su i od drveta građeno železničko skladište, koje je također izgorelo do zemlje. I ovu zgradu su polili benzinom i petroleumom.

U oba navedena slučaja bez sumnje je konstatovano da je vatra bila delo bandita.

⁷ Vidi dok. br. 67.

¹ Original u Arhivu Muzeja narodnog oslobođenja u Mariboru (bez broja).

² Vidi Zbornik, tom VI, knj. 8, dok. br. 171, i knj. 9. dok. br. 2 i 14.

Ukupna šteta za izgoreli župnički dom iznosi oko 15.000 RM, a za stanično skladište oko 5.000 RM. —

Poslato:

Pokrajinskom sudu kod Višeg državnog pravnika u Mariboru, Službenom mestu kriminalne policije u Mariboru, Tajnoj državnoj policiji u Mariboru i okružnom vodi dobrovoljnih vatrogasaca za štajersku državnu pokrajinu, u ruke gosp. ing. Wipler-u.

Komandir žandarmerijske stanice
v. d. Doner
gl. žand. narednik

BR. 210

IZVOD IZ DNEVNIKA NEMACKOG PROPAGANDNOG
UREDA U RADOVLJICI O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI
NA SEKTORU GORENJSKE OD 9. DO 12. JANUARA 1944.
GODINE'

Poverljivo!

Predmet: delatnost bandi.

9. 1. 44. Nekoliko bandita prisilno su regrutovali jednog radnika iz Koritna. Srez Radovljica.

9. 1. 44. Izvršena otmica životnih namirnica u Samu, opština Sveta Ana. Srez Radovljica.

Policajac-rezervist Johan Dolenc, dodeljen vodu za akcije u Zeleznoj Kapli, bio je od 3. do 7. 1. 44. na Bledu na odsustvu. Do danas se nije vratio u svoju jedinicu. Srez Radovljica.

10. 1. 44. prisilno regrutovana 4 mladića iz Kočne, opština Jesenice. Srez Radovljica.

Telefonom iz Litije 10. 1. 44.

Prema izveštaju poverenika došlo je 9. 1. 44. iz Hrvatske u Litiju i Metnaj oko 1.000 bandita.¹ Srez Kamnik.

¹ Original u Arhivu Instituta za istoriju radničkog pokreta u Ljubljani. F. 1002/1.

¹ Podatak nije tačan. Tada su se na tom sektoru nalazile jedinice Dolenjskog odreda.

10. 1. 44. eksplodiralo je skladište objekta V fabrike baruta u Kamniku. U skladištu se nalazilo oko 70 t parafinskog ulja, 15 t drvnog brašna i 2 t sumpora. Do eksplozije je, prema uviđaju, došlo pošto je prethodno podmetnut požar. Ljudskih žrtava nije bilo. Srez Kamnik.

Jedna patrola policije bezbednosti i zaštitne policije otkrila je danas u 20.00 č. (10. 1) u rejonu opštine Radomlje kurirsku sabirnu stanicu i od 7 kurira 3 ubila a takođe zaplenila ogroman propagandni materijal. Prilikom puškaranja zapalile su se 3 kuće.³ Srez Kamnik.

10. 1. 44. u 19 č. javio je jedan poverenik da su 10. 1. u Tupaličama, opština Preddvor, banditi odsekli kosu jednoj ženi u njenom stanu. Srez Kranj.

10. 1. 44. Pljačka životnih namirnica u Golniku. Srez Kranj.
8. 1. 44. U Svetom Lenartu izvršena pljačka jednog vola, teleta i svinje. Srez Kranj.

10. 1. 44. U Sajšama odneli životnih namirnica i jedno tele. Srez Kranj.

10. 1. 44. u 21.37 č. naišla je na minu jedna lokomotiva koja je dolazila iz Škofje Loke odmah posle prolaska kroz železničke stanicu Gorenja Vas-Reteče. Banditi su otvorili vatru iz autom. oružja na lokomotivu. Jedan prozor je bio razbijen. Lokomotiva je produžila put. Ljudskih žrtava nije bilo. Srez Kranj.

U vremenu od 8. do 10. 1. 44. posečeno je 15 telefonskih stubova između Kamnika i Duplice.⁴ Srez Kamnik.

10. 1. 44. oko 12.30 časova severno od Prevoja kod Lukovice, uz pomoć Gestapoa iz Kamnika, ubijena su 3 bandita, verovatno kurira.⁵ Na mestu gde se odigrao sukob pronađen je jedan pištolj marke »Stajer« sa 6 metaka i kuburom kao i jedna kožna torba. Otprilike na 30 m. severno nađen je grob jednog mrtvog bandita. Sopstvenih gubitaka nije bilo. Srez Kamnik.

10. 1. 44. odnesena 2 radio-prijemnika u Vodicama i od jednog pripadnika nem. oruž. snaga oteto jedno civilno odelo. Srez Kamnik.

10. 1. 44. U Zagorici odvedena jedna krava. Srez Kamnik.

10. 1. 44. U Golniku odnesene manje količine životnih namirnica. Srez Kranj.

11. 1. 44. U šumi južno od Britofa, opština Predoslje, pronađen je jedan neprijateljski balon za uznemiravanje (1.50 m u promeru) na kojem je bila privezana mala limena posuda verovatno sa benzolom. Srez Kranj.

10. 1. 44. U Zgošama odvedena jedna svinja teška 150 kg, koja je na licu mesta zaklana. Srez Radovljica.

Zand, stanica u Radovljici primetila je 11. 1. u 6.30 čas. jednu crvenu raketu u pravcu Koritna. U isto vreme primećena je jedna crvena raketa u pravcu Ribna i Žirovnice. Srez Radovljica.

10. 1. 44. U Spodnjoj Luši izvršena pljačka jednog vola. Srez Kranj.

10. 1. 44. Navodno je prisilno regrutovan vojnik Polajner iz Hraša koji se nalazio na odsustvu. Srez Kranj.

12. 1. 44. prisilno je regrutovan jedan 17-godišnji mladić iz Hrastja. Srez Kranj.

11. 1. 44. u 19 č. zakazana je smotra Hitlerjugenda iz Tržiča za koju se ispred doma Hitlerjugenda skupilo 15 pripadnika Hitlerjugenda. Rukovodilac mesne organizacije Paul Krištofek (Gorenjac) izvršio je smotru i posle toga predložio da pođu u šetnju. Imenovani rukovodilac mesne organizacije poveo je mladiće u pravcu Kovora gde su nabasali na 25—30 bandite, odnosno koji su ih očekivali. Pripadnici Hitlerjugenda bili su pregledani u vezi sa fizičkom kondicijom i 8 ih je prisilno regrutovano. Nema sumnje da ih je rukovodilac mesne Hitlerjugend organizacije namerno odveo. Srez Radovljica.

11. 1. 44. u Doslovčama kod Žirovnice izvršena pljačka 3 svinje i raznih životnih namirnica. Srez Radovljica.

Zand, stanica iz Podbrezja — Srednja Vas javila je 12. 1. 44. u 14.50 čas. da su 12. 1. 44. oko 14 č. na putu Kovor — Podbrezje, kod kote 470, oko 30 bandita otvorili vatru na patrolu jačine 2 čoveka žand. stanice iz Tržiča, koji su sačinjavali narednik Kari i rotvahmaister Brendler, pri čemu je rotvahmajster Brendler poginuo. Srez Radovljica.

Primljeno 12. 1. 44.

SPISAK BORBENIH AKCIJA OD 14. JANUARA 1944. IZVRŠENIH NA SEKTORU DONJE ŠTAJERSKE OD 1. JANUARA DO 31. DECEMBRA 1943. GODINE'

**Komandant žandarmerije pri
državnom poglavaru u Štajerskoj
Br. prot. 12.262/44.**

Grac, 14. januara 1944.

**Svim
žandarmerijskim nadleštlima u Donjoj Štajerskoj.
Predmet: Borbene akcije, upisivanje**

u policijske službene legitimacije.

Veza: Moja naredba 1948/42 od 2. 7. 1942.

Zbog jednoobraznog upisivanja borbenih akcija, koje su se izvodile u Donjoj Štajerskoj od 1. 1—31. 12. 1943, u službenim ispravama onih ljudi koji dolaze u obzir utvrđuju se sledeći nazivi:

- 8. 1. borba na Pohorju — Veliki Vrh²**
- 14. 1. borba na Dobrovljama — Braslovče¹**
- 17. 1. borba kod Šentvida pri Valdeku⁴**
- 19. 1. borba na Graškoj gori — Slovenjgradec¹¹**
- 5. 2. borba na Kamenščaku — Koreno⁶**
- 18. 2. borba na Osredku — Podsreda**
- 19. 2. borba u Rečici kod Laškog**
- 7. 3. borba u Lahovom Grabnu, Jurklošter⁷**
- 8. 3. borba u Zg. Dovžama — Valdek⁸**
- 30. 3. borba u Mariji Reki, Prebold**
- 5. 4. borba u Čepljama, Gornji Grad**
- 9. 4. borba u Rečici kod Laškog**

¹ Original u Arhivu Instituta za istoriju radničkog pokreta u Ljubljani. F. 94 II.

² Vidi Zbornik, tom VI, knj. 5, dok. br. 19. 31. 43. 82. 91. 110. 114, 117, 118.

³ Vidi Zbornik, tom VI, knj. 5, dok. br. 124.

⁴ Vidi Zbornik, tom VI, knj. 5, dok. br. 124, 125 i 127.

⁵ Vidi Zbornik, tom VI, knj. 5, dok. br. 125.

⁶ Vidi Zbornik, tom VI, knj. 5, dok. br. 140.

⁷ Vidi Zbornik, tom VI, knj. 5, dok. br. 167 i 170.

⁸ Vidi Zbornik, tom VI, knj. 5, dok. br. 170.

6. 5. borba u Rečici, srez Celje
7. 5. borba na Trojanama, srez Trbovlje⁹
9. 5. borba u Dolama, srez Trbovlje
22. 5. borba u Selama — Slovenjgradec
23. 5. borba u Raduši — Vodriž
23. 5. borba u Dolama, srez Trbovlje
28. 5. borba u Smolniku — Ruše
5. 6. borba u Šentvidu pri Planini
10. 6. borba kod Vranskog, srez Celje
14. 6. borba u Letušu, Celje¹⁰
14. 6. borba u Lehenu — Sentlovrenc na Pohorju
27. 6. borba u Zgornjim Tepama, Polšnik
8. 7. borba u Cerkljama, Brežice¹¹
14. 7. poduhvat u Hrvatskoj
29. 7. poduhvat kod Zreča
8. 8. borba u Smartinu pri Slovenjgradecu
16. 8. borba u Prihovi, Rečica ob Savinji
21. 8. borba u Oplotnici
1. 9. borba u Dednji Vasi
15. 9. borba u Sromljama
17. 9. poduhvat u Mihalovcima
21. 9. borba u Zrečama
23. 9. borba u Vuzenici
29. 9. poduhvat u Pragerskom
29. 9. borba u Radmirju¹²
1. 10. poduhvat Makole — Ptujška Gora
2. 10. borba u Preski, Polšnik
3. 10. poduhvat Zreče
4. 10. borba u Sopotu, Trbovlje
5. 10. borba u Cepljama, Polšnik¹³
5. 10. borba u Dolama, Trbovlje¹⁴
6. 10. borba u Rečici ob Savinji¹⁵
9. 10. borba u Dolama, Trbovlje¹⁶
11. 10. borba u Šentjanžu, Trbovlje¹⁷
12. 10. borba u Raki, Brežice¹⁸

* Vidi Zbornik, tom VI. knj. 6, dok. br. 10.

⁹ Vidi Zbornik, tom VI, knj. 6, dok. br. 119.

¹¹ Vidi Zbornik, tom VI, knj. 6, dok. br. 72 i 144.

Vidi Zbornik, tom VI. knj. 7, dok. br. 117 i 160 i knj. 8. dok. br. 74, 98 i 99.

¹² Vidi Zbornik, tom VI, knj. 7, dok. br. 97 i 161.

¹⁴ Vidi Zbornik, tom VI. knj. 7, dok. br. 97 i 161.

¹⁵ Vidi Zbornik, tom VI. knj. 7, dok. br. 117 i 164, i knj. 8. dok. br. 7. 98. 99 i 168.

¹⁶ Vidi Zbornik, tom VI. knj. 7, dok. br. 163.

¹⁷ Vidi Zbornik, tom VI, knj. 7, dok. br. 123, 124 i 164.

¹⁸ Vidi Zbornik, tom VI. knj. 8. dok. br. 94.

28. 10.
 29. 10.
 30. 10.
 1. 11.
 3. 11.
 5. 11.
 8. 11.
 17. 11. poduhvat u Ribnici na Pohorju
 22., 11.
 27. 11. Brežice
 29. 11. nraHiiäS
 30. 11.
 10. 12.
 13. 12.
 16. 12.
 16. 12.
 20. 12. borba u Sentpeteru pod Sv. Gorami
 24. 12.
 24. 12.
 30. 12.

Potp. S a g e r
Major žandarmerije i zamenik komandanta

¹⁹» Vidi Zbornik, tom VI, knj. 8. dok. br. 99 i 163.

²⁰ Vidi Zbornik, tom VI, knj. 8. dok. br. 60. 98. 99. 165 i 166.

Vidi Zbornik, tom VI, knj. 8. dok. br. 165 i 166.

- Vidi Zbornik, tom VI, knj. 8, dok. br. 171, 172. i knj. 9. dok. br. 2, 14 i 165.

Vidi Zbornik, tom VI, knj. 8. dok. br. 175 i knj. 9. dok. br. 2 i 14.

¹⁴ Vidi Zbornik, tom VI, knj. 9. dok. br. 171.

⁵⁵ Vidi dok. br. 26 i 184.

IZVOD IZ DNEVNIKA NEMAČKOG PROPAGANDNOG URE
DA U RADOVLJICI O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI NA
SEKTORU GORENJSKE OD 11. DO 14. JANUARA 1944. GO-
DINE'

Poverljivo!

Predmet: delatnost bandi.

12. 1. 44. Oko 18 č. u Golniku banditi su otvorili vatru na imanje nemačkog naseljenika Štromajera. Niko nije bio ranjen. Srez Kranj.

12. 1. 44. oko 20 č. upalo je oko 200—300 bandita u selo Kamna Gorica i napalo tamošnju žand. stanicu. Najpre su razbili vrata eksplozivom tako da se ulaz i stepenište srušilo. Posle toga banditi su pokušali da prodru u kuću. Kad im to nije uspelo, otvorili su vatru iz automatskog oružja i minobacača. Banditi su više puta pozivali žandarme da predaju stanicu. Žand, narednik Kasel bio je prilikom rušenja ulaza teže, a žand. narednik vodnik Räber, kao i rez. žand. vodnik Majdle lakše ranjeni. 2 bandita su na mestu ostala mrtva. Policijske i vojne patrole koje su pošle u akciju imale su takođe kod Kamne Gorice čarke sa neprijateljem.-' Srez Radovljica.

12. 1. 44. u s. Goriče, opšt. Golnik, banditi su delom u policijskim uniformama, izvršili pljačku životnih namirnica. Srez Kranj.

U noći 13. 1. 44. između 22 i 3.00 časa banditi su odneli veće količine životnih namirnica u s. Voklo. Srez Kranj.

11. 1. 44. puškaranje žand. patrole iz s. Železniki sa banditima u Češnjici. Srez Kranj.

12. 1. 44. oko 13.30 čas. puškaranje jedne žand. patrole sa banditima zapadno od gornjih Zeleznika. Srez Kranj.

Prema izveštaju uprave železničke stanice u Domžalama, na pruzi Črnuče — Trzin, banditi su presekli nekoliko telefonskih stubova i ostavili ih preko pruge. Putnički voz nastavio je vožnju posle uklanjanja prepreke.³ Srez Kamnik.

12. 1. 44. banditi su hteli da prisilno regrutuju sina jednog posednika iz s. Repnje, jugozapadno od s. Vodice. Srez Kamnik.

¹ Original u Arhivu Instituta za istoriju radničkog pokreta u Ljubljani. F. 1002/1.

² Vidi dok. br. 93.

³ Vidi dok. br. 232.

12. 1. 44. oko 20.15 č. čule su se u Radovljici jake detonacije iz pravca s. Kamna Gorica i s. Globoko. Srez Radovljica.

12. 1. 44. oteli su banditi u s. Tacen jedan radio-prijemnik od udovice jednog nemačkog opštinskog činovnika. Srez Kranj. U noći 13. 1. 44, na raskrsnici puteva s. Kropa — s. Kamna Gorica, zapaljen i porušen most na drumu s. Podnart — s. Kamna Gorica, verovatno od bandita. Srez Radovljica.

12. 1. 44. oko 17 č. naišla je jedna patrola žand. stanice s. Brezje južno od kote 572 na nekoliko bandita. Došlo je do puškaranja. Verovatno su neki od njih ranjeni. Tom prilikom pronađena je jedna dobro maskirana zemunica za oko 4 čoveka, u kojoj su se nalazile jedna pisaa mašina, hartija i životne namirnice.

5. 1. 44. oko 19 č. banditi su iz kuće njegovog oca odveli i ubili knjigovođu Johana Valenčiča sa stanom na periferija Kranja. Leš je pronađen 7. 1. 44. pored puta, ispred raskrsnice puteva Bled — Podnart, Kropa, sa metkom u glavi. Srez Radovljica.

13. 1. 44 oko 13 č. jedna žand. patrola stanice s. Lukovica pronašla je u šumi južno od s. Lukovica u šipražju sakrivenih 5000 paketa zavoja. Srez Kamnik.

13. 1. 44. naišla je jedna izviđačka patrola Gestapoa iz Kranja na području Velika Gmajna, u zaselku Zadolje, na bandite koji su odmah otvorili vatru na patrolu. Pri tome su tri bandita ubijena a 2 ranjena. Jedan pomoćni policajac je takođe ranjen, ali mu je uspelo da iako ranjen, ubije još jednog bandita. Zaplenjeno je oružje i municija. U međuvremenu banditi su dobili pojačanje i pokušali su da opkole patrolu, što im nije uspelo. Za to vreme zauzela je jedna banda jačine oko 100 ljudi zaselak Zadolje. Srez Kranj.

13. 1. 44. oko 9.55 čas. zapaljena je železnička radionica u s. Lesce, opština Radovljica, verovatno od bandita. U zgradi bilo je verovatno 10—12 ručnih bombi koje su prilikom požara redom eksplodirale. Vatra nije mogla biti odmah ugašena usled nedostatka vatrogasnih šmrkova.⁴ Srez Radovljica.

13. 1. 44. ranjeni su žand. narednik Pešan Mehmedinović u butinu i službeni pas »Rolf« u nogu prilikom prelaska zasede sa leve obale Save kod Radovljice na desnu obalu gde su sa leđa napadnuti od bandita.

13. 1. 44. pobegao je jedan bandit iz jedne kuće u s. Prelog, severno od s. Ihan, u obližnju šumu. Sopsstvenik kuće i jedna žena, koja je bila u poseti, uhapšeni su zbog pomaganja bandita. Srez Kamnik.

13. 1. 44. odnesen je jedan mali radio-prijemnik u s. Lahoviče kod s. Komenda. Srez Kamnik.

14. 1. 44. oko 10 č. jedna žand. patrola ubila je u stanu Franca Iskra, fabričkog radnika iz Jesenica, bandita Matijasa Verglesa.⁵ Srez Radovljica.

Primljeno, 14. 1. 1944.

Dalje, u celoj Gorenjskoj banditi su izvršili niz krađa životnih namirnica, odela i drugih potreba.

BR. 213

ZAPOVEST VIŠEG VOĐE SS I POLICIJE PRI OSAMNAESTOJ VOJNOJ OBLASTI OD 15. JANUARA 1944. ZA STVARANJE LAKIH JEDINICA U BORBI PROTIV PARTIZANA»

Viši vođa SS i policije
pri XVIII vojnoj oblasti
Operativni štab za borbu protiv bandita

O. U. 15. I 1944.

Prepis!

S p e c i j a l n a z a p o v e s t .²

- 1) Na osnovi jedne Firerove zapovesti treba snage još više prikupiti i tako sve raspoložive oficire i ljudstvo što više osloboditi za borbenu upotrebu.
- 2) Jedinice za snabdevanje i komoru smanjiti na najmanju meru, a straže, ukoliko je to sprovodljivo, objediniti.
- 3) U vezi s tim naređujem:
 - a) Neprekidno menjanje situacije kod bandita zahteva stalno pomeranje protiv njih upotrebljivih snaga.
 - b) Stalna sedišta — garnizona četa u sastavu bataljona zbog toga napustiti. Svaki bataljon u budućnosti imat će samo jedno sedište — garnizon.

⁵ Vidi dok. br. 215.

¹ Original se nalazi u Arhivu Instituta za istoriju radničkog pokreta u Ljubljani. F. 93/IV.

¹ Vidi dok. br. 214.

- c) U tom garnizonu prikupiti poštédare itd. kao i sav prtljag bataljona.
- d) Svaki oficir i vojnik poneti sobom najpotrebniji prtljag. Nepotrebno poslati u domovinu.
- e) Straže u garnizonima preuzeće poštédari, isto tako samo ove premeštati izvan Komande.
- f) Za samostalne čete u odgovarajućem obimu važi ova zapovest. Policijska planinska lovačka četa »Alpenland« objediníće ubuduće sadanja prebivališta.
- 4) U akciji treba prikupiti vozila, vozači u najmanjem mogućem broju preuzimaju — vrše — osiguranje kolone, a ostatak vozača obrazuje borbenu rezervu.

Potpisao Resener (Rösener)
SS-Gruppenführer
i general-lajtnant policije

Za tačnost
potpisao: Kasper
kapetan bezbednosti

BR. 214

ZAPOVEST VIŠEG VODE SS I POLICIJE PRI OSAMNAESTOJ VOJNOJ OBLASTI OD 16. JANUARA 1944. ZA STVARANJE JEDINSTVENE KOMANDE U BORBI PROTIV PARTIZANA U DONJOJ ŠTAJERSKOJ'

Viši vođa SS i policije O. U. 16. januara 1944.
pri XVIII vojnoj oblasti
Operativni štab za borbu protiv bandita

Z a p o v e s t ²

- 1.) Situacija na južnoj granici Donje Štajerske zahteva krutu prikupljenost i jedinstvo rukovođenja sa svim tamošnjim snagama.
- 2.) Policija poretka, policija bezbednosti, oružane snage, carinska granična zaštita i Vermanšaft moraju najtešnje sara-

divati. Patrolnu službu i zasede moraju obavljati naizmenično sve jedinice.

- 3.) Za rukovođenje ovom organizacijom određujem majora zaštitne policije *Sernau-a* iz III bataljona 19. SS policijskog puka. Njemu se dodeljuje po jedan predstavnik gore navedenih formacija. Stab nema stalnog sedišta, već sedište po dešava prema situaciji. Zbog toga će se štab po pitanju snabdevanja uvek naslanjati na jednu jedinicu.
- 4.) Komandantu žandarmerije u Donjoj Štajerskoj stavlja se u dužnost da majoru *Sernau* pruži što veću pomoć u njegovom zadatku.
- 5.) Naročito upozoravam na najtešnju saradnju sa komandantom policije bezbednosti i SD u Mariboru.
- 6.) Major *Sernau* ima, u izvršenju svoga zadatka u odnosu na pomenute jedinice, sem onih iz oružanih snaga, pravo naređivanja i kontrole.

Resener
SS - Gruppenführer
i general policije

Za tačnost prepisa
Celje, 18. januara 1944. god.
Gračmajer d. Gend.

Prepis svim žandarmerijskim komandama
na znanje

Hi

I. V.
Semen

Der Höhere SS- und Polizeiführer
im Wehrkreis XVIII
Führungsstab für Bandenbekämpfung

O.U., den 16. Januar 1944.

B e f e h l.

- 1.) Die Lage an der südlichen Grenze der Untersteiermark erfordert eine straffe Zusammenfassung und einheitliche Führung aller in diesem Raum befindlichen Kräfte.
- 2.) Ordnungspolizei, Sicherheitspolizei, Wehrmacht, Zollgrenzschutz und Schutzmannschaften müssen engstens zusammenarbeiten. Streifendienst und Leuerstellungen müssen zwischen diesen Formationen aufeinander abgestimmt sein.
- 3.) Mit der Führung dieser Organisation beauftrage ich den Major d. Sch. ~~Reich~~ III./SS-Pol.-Rgt. 19. Zu ihm tritt je ein Vertreter der oben genannten Formationen. Der Stab ist nicht bodenständig, er richtet seinen Standort je nach Lage. Hiernach teilt sich auch der Stab wirtschaftlich jeweils einer Einheit zu.
- 4.) Der Kommandeur der Gend. in der Untersteiermark wird beauftragt, den Major S e r n a u in seiner Aufgabe weitgehendst zu unterstützen.
- 5.) Auf engste Zusammenarbeit mit dem Kommandeur der Sicherheitspolizei und des SD in Marburg verweise ich besonders.
- 6.) Zur Durchführung seiner Aufgabe hat Major S e r n a u gegenüber den genannten Formationen mit Ausnahme der Wehrmacht Weisungsrecht und Inspektionsbefugnis.

R ü s s e n e r
SS-Gruppenführer
und Generalleutnant der Polizei

Für die Richtigkeit der Abschrift

Gilli, den 18. Jänner 1944

Gratshornbach Jann. v. Jann.

145

*Abfertigung gen. Land. Stellen
zur Rheinl.*

4. 2. 1944

145/11

IZVOD IZ DNEVNIKA NEMACKOG PROPAGANDNOG
UREDA U RADOVLJICI O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI
NA SEKTORU GORENJSKE OD 12. DO 17. JANUARA 1944.
GODINE¹

Poverljivo!

Predmet: delatnost bandi.

13. 1. 44. prisilno je regrutovan jedan čovek iz s. Kovor. Srez Radovljica.

13. 1. 44. u s. Hudo kod s. Kovor oteta jedna svinja. Srez Radovljica.

13. 1. 44. u s. Bitnje — Bohinjska Bistrica izvršena je pljačka jednog vola, jedne svinje i veće količine životnih namirnica, čebadi i od jednog pčelara 150 kg šećera za pčele. Srez Radovljica.

13. 1. 44. žand. patrola žand. stanice Ljubno uhapsila je dva nenaoružana bandita na željezničkoj stanici Otoče. Oni su u rančevima nosili literaturu i signalne zastavice. Srez Radovljica.

14. 1. 44. javljeno je da je jedan mladić iz Jesenica nestao, verovatno je prisilno regrutovan. Srez Radovljica.

Od 12. 1. 44. nestao je jedan pomoćni radnik iz Jesenica; verovatno prisilno regrutovan. Srez Radovljica.

13. 1. 44. u 18.30 čas. ubili su banditi u Jesenicama, u kući broj 36, 3 osobe (imena nisu javljena). Srez Radovljica.

Kaplara Franca Oberana, iz rekonvalescentne jedinice u Augsburgu, za sada na odsustvu u Jesenicama, napala su 2 bandita

13. 1. u 20.00 časova ispred kuće njegovih roditelja. On je pucao na bandite i verovatno je jednog bandita ranio. Banditi su se dali u bekstvo. Srez Radovljica.

14. 1. 44. u 9.30 čas. ubijen je poznati bandit Martin Vergles iz Jesenica prilikom pretresa kuća u Jesenicama radi provere prisutnih osoba. Sopstvenih gubitaka nije bilo. Srez Radovljica.

Prema obaveštenju jednog poverenika u s. Žiri za sada nema bandita. Većina ljudi i mladića iz s. Žiri koje su banditi pri-

¹ Original u Arhivu Instituta za istoriju radničkog pokreta u Ljubljani. F. 1002/1.

* Vidi dok. br. 212.

silno regrutovali, navodno su od istih pušteni kućama na neodređeno vreme. Ljudi i mladići došli su kući 10. i 11. 1. 44. prljavi, puni vašiju i sa kožnim bolestima. Veća grupa bandita navodno se nalazi u s. Fužine — Oselica. Srez Kranj. Rukovodilac ispostave Kamnik pojačan sa 50 ljudi zaštitne policije 14. 1. 44. od 5 do 15 čas. vršio je izviđanje u rejonu s. Šmartno u Tuhinju i Krašnji. Pri tome je patrola došla u dodir sa neprijateljem i uhvatila jednog bandita i jednu ženu. Jedan bandit koji je pokušao da pobegne ubijen je. Zaplenjeno: 12 pušaka, 1 pištolj, veća količina ručnih bombi i municije, kao i velika količina propagadnog materijala i spisa. Sopstvenih gubitaka nije bilo. 6 osoba je uhapšeno zbog pomaganja bandita.³ Srez Kamnik.

Osmatrač sa tornja u Kranju javio je 14. 1. 44. u 21 čas.: u pravcu s. Smlednik utvrđene su dve jake detonacije i mitraljeska vatra kao i 2 rakete (crvene). Srez Kranj. Izveštaj žand. stanice iz Smartna pod Smarno goro. 14. 1.: Primećena je crvena raketa u pravcu Vodica i čula se mitraljeska vatra. Srez Kranj.

Osmatrač sa tornja u Kranju javio je 15. 1. 44. u 4.28 čas.: 2 jake detonacije u pravcu Medvoda. Srez Kranj. 14. 1. 44. oko 17.00 čas. otvorena je jaka mitraljeska vatra iz šume od jedne jake bande na žand. patrolu jačine 7 ljudi žand. slanice s. Zminec — Gaberk kod Zeferta. Patrola je odgovorila na vatru. Borba je trajala do mraka. Zand, patrola se morala povući zbog nadmoćnosti neprijtelja i zbog mraka. Srez Kranj.

Prema izveštaju poverenika prouzrokovane su smetnje na vojnoj kablovskoj liniji na putu Šenčur — Tržič — Spodnji Brnik, zbog obaranja stubova i kidanja kablova.⁴ Srez Kranj. 14. 1. 44. prisilno je regrutovan sin jednog seljaka iz s. Oreho-vije, opština Predoslje. Srez Kranj.

Od 12. 1. 44. nestao radnik Vidmar iz Domžala, verovatno prisilno regrutovan. Srez Kamnik.

Keramičarski šegrt iz Mengeša koji je 28. 12. 43. prisilno regrutovan dobrovoljno se vratio 9. 1. 44. Srez Kamnik.

14. 1. 44. Su.mski predradnik Jožef Polak iz Spodnjih Gorja nije se vratio sa rada u šumi na Mežakli. Pretpostavljalo se da je odveden. Srez Radovljica.

14. 1. 44. u 23.30 2 bandita odveli su Jozefinu Kunstl iz Jese-nica. Srez Radovljica.⁵

13. 1. 44. navodno je prisilno regrutovan jedan bravar Kranjske indust. zajednice iz Jesenica. Srez Radovljica.

14. 1. 44. u s. Medvode, opština Sv. Katarina, odneseni 2 lovačke puške, 4 metka, jedna sačmara sa 7 metaka. Srez Radovljica.

Izveštaj od 15. 1. 44. u 12.30 čas.

Banditi su otvorili vatru u s. Bistrica na jednu žand. patrolu žand. stanice iz s. Kovor, koja se oko 12.30 vraćala iz Tržiča. Žand, narednik i komandir stanice Kegel poginuo je a jedan žandarm čije ime nije poznato bio je pri tome ranjen. Srez Radovljica.

15. 1. 44. oko 12 č. banditi su napali jednu patrolu žand. stanice Cerklje jačine 1/4 u neposrednoj blizini sela Štefanja Gora. Žand, narednik Anton Negele, komandir žand. stanice Cerklje, i narednik vodnik zaštitne policije Emil Rostel poginuli su. Jedan žandarm ranien u ruku a jedan nepovreden. Srez Kranj.

15. 1. 44. Na Kraljevom kamenu otet je jedan dvogled u vrednosti 500 RM. Srez Kamnik.

15. 1. 44. Iz lovačke kuće opštine Kamnik izvršena otmica jedne lovačke puške i 15 metaka, 10 metaka za sačmaru i jedan dvogled, u ukupnoj vrednosti od 900 RM.

Jedan prisilno regrutovani. koji se vratio kući, javio je uveče 14. 1. 44.: Banda jačine 300 ljudi iz Italije otišla je u oblast Javorje. Srez Kranj.

15. 1. 44. prisilno ie regrutovan iedan železnički radnik iz s. Zgornje Laze koji je stanovao u Beljaku. Srez Kamnik.

15. 1. 44. prisilno ie regrutovan sin jednog seljaka iz s. Breznica. Srez Radovljica.

16. 1. 44. u okolini Škofje Loke sukobila se iedna žand. patrola sa banditima. U puškaranju ubijen je iedan bandit. Srez Krani.

16. 1. 44. u 12.10 čas. izbacili su neprijateljski avioni u s. Kr'ž 7 rezervoara za benzin od lima koji imaiu zapreminu od 600 l. Nije prouzrokovana nikakva šteta. Srez Kranj.

16. 1. 44. prisilno je regrutovan jedan mladić iz s. Leše. Srez Radovljica.

17. 1. 44. pobegao je iz zarobljeničkog logora jedan politički pritvorenik. Srez Radovljica.

Primljeno: 17. 1. 44.

**IZVEŠTAJ VODE VERMANŠAFTA IZ VELIKOG VRHA OD
17. JANUARA 1944. KOMANDI VERMANŠAFTA CELJE O
AKCIJI PARTIZANA U SELU GORENJE¹**

**Štajerski Hajmatbund
vermanšaft štandarte Celje Zapad
šturm Veliki Vrh**

Gorenje 17. I 1944.

Predmet: prepad bandita

Vermanšaft štandartu Celje (Zapad)

Celje

U noći od subote na nedelju upali su banditi u naše mesto Gorenje. Između 2—3 sata ujutro, na 1/4 sata od Gorenja, porušena je železnička pruga u dužini od 50 metara, i šine sa pragovima bačene su u rov. I telegrafski stubovi u dužini od 300 m bili su posečeni i potpuno oštećeni.²

Banditi su sa svih strana u 4.30 sati došli u naše mesto i opljačkali trgovca Antona Brinovšeka. Jednovremeno prodrli su i u nekoliko kuća, gde su uglavnom tražili hleb. Svuda su se pristojno ponašali i nikome nisu ništa našao učinili. Banditi su se u Gorenju zadržali oko 3/4 sata. Bilo je otprilike 4—500 ljudi, i oni su imali različite uniforme. Bilo je i žena među njima. Zatim su otišli u pravcu Gneč, Lepa Njiva, Smihel, na Mozirske planine. U trafici Plešnika kazali su da će posle 14 dana opet doći da naprave reda u Gorenju.

Mi smo imali do pre tri dana 25 policajaca nastanjenih u Gorenju; oni su u subotu u 16 sati napustili mesto, a već noću izvršen je banditski prepad.

**Komandir 66. šturma
Albert Mesner
rotenfirer**

¹ Original u Arhivu Instituta za istoriju radničkog pokreta u Ljubljani. F. 136/1.

² Akciju su izvele jedinice Šeste slovenačke NOU brigade »Slavko Šlander«. Vidi dok. br. 167 i 184.

IZVEŠTAJ ŽELEZNIČKE STANICE VUHRED-MARENBERG OD 17. JANUARA 1944. VIŠEM DRŽAVNOM PRAVNIŠTVU U GRACU O NAPADU PARTIZANA NA VOZ KOD JANZEVSKEG VRHA¹

Stanica
Vuhred-Marenberg III. SI. 201/44 17. januara 1944

Višem državnom pravništvu
u Gracu.

Predmet: Sabotažna akcija bandita na voz 621.
dana 16. I 1944.

U noći 16/17. I 44, na železničkoj pruzi Dravograd — Maribor, banditi su napali putnički voz 621.² Napad je izveden na stajalištu Janževski Vrh, koje se nalazi između Vuhred-Marenberga i Rdeči Breg — Brezno, gde je voz stigao posle 172 min. zakašnjenja i, gde je prema predviđenom voznom redu, stao. Mašinovođu i ložača su banditi, sa uperenim pištoljima, prinudili da izađu i stavili ih pod stražu. Jednako su postupili i sa ostalim personalom ovog voza.

Banditi su putnike šikanirali i posle toga ih opljačkali, a od 37 uniformisanih lica, većinom vojnika, oduzeli su uniforme a većini i cipele.

Dva vojnika i neki jedanaestogodišnji dečak bili su teže ranjeni, a tri ostala putnika lakše. Do sada još nedostaju dva druga lica.

Ranjenici su bili odvezeni u mariborsku bolnicu.

Javnom tužilaštvu
Maribor

Grac, dana 19. januara 1944.

Viši državni pravnik
(potpis nečitak)

Službeni predstojnik
(potpis nečitak)

¹ Original u Arhivu Muzeja narodnog oslobođenja u Mariboru (bez broja).

² Akciju su izvele jedinice Jedanaeste slovenačke NO brigade »Miloš Zidanšek«.

IZVEŠTAJ NEMACKE ZANDARMERIJSKE STANICE RADEČE OD 19. JANUARA 1944. KOMANDANTU POLICIJE BEZBEDNOSTI I SLUŽBE BEZBEDNOSTI U MARIBORU O NAPADU PARTIZANA NA CARINSKU STRAŽU U ŠENTJANŽU¹

Zandarmerijska stanica Radeče — srez Trbovlje — D. Štajerska

Delovodnik br. 60/44

Radeče, 19. januara 1944.

Komandantu policije bezbednosti i SD

u Mariboru

Tegethofova ulica br. 34

Predmet: Dejstva bandi u graničnom pojasu

Veza: nema.

Banditi su otvorili mitraljesku vatru 18. I 1944. oko 18.30 sati sa jednoga brda iznad ugljenokopa u Krmelju — Italija na zgradu graničnih carinika, dakle na nemačko područje — u opštini Šentjanž, okrug Trbovlje, Donja Štajerska. U isto vreme stigli su tamo 2 carinika iz Sevnice na motoru sa prikolicama. Granični carinici (8 ljudi) koji su se nalazili u toj zgradi odgovorili su takođe mitraljeskom vatrom, i time je završena pucnjava.

U mestu Šentjanž (3 km udaljeno od granice kod Krmelja) nalazi se 30 ljudi *jaka Vermanšaft Alarm-četa* Brežice I Šentjanž), ali njen komandir rotenfirer Franc Volaj nije bio prisutan. *Kada je Vermanšaft u Šentjanžu čula ovu pucnjavu, otišlo je odmah 10 ljudi u pravcu Radeča i pretpostavlja se da su se uputili u njene obližnje domove.*

Takav postupak Vermanšafta imao je za posledicu da je odmah iza toga izvestan broj stanovnika Šentjanža pobjegao na kolima u Radeče.

Ovdašnja stanica saznala je za ovaj slučaj pre podne 18. I 1944., i potpisani je primio izveštaj, kao što je napred izneto.

Napominje se da u ovome slučaju mesto Šentjanž nije bilo uopšte napadnuto, već pretpostavljamo da je jedan ban-

bitska udarna grupa pokušala saznati kojim oružjem će biti odgovoreno, odnosno, kako je jako posednuta nemačka granica.

Dostavljeno u prepisu i sreskoj žandarmeriji u Trbovlju.

Komandir žandarmerijske stanice
(potpis nečitak)
žandarmerijski narednik-vodnik

Sreska žandarmerija Trbovlje

Priljeno

Zavedeno 21. januara 1944.

Delovodnik br. 156 priloga

156/44

U zastupstvu
Sernau B. poručnik

BR. 219

IZVOD IZ DNEVNIIKA NEMAČKOG PROPAGANDNOG UREDA U RADOVLJICI O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI NA SEKTORU GORENJSKE OD 15. DO 20. JANUARA 1944. GODINE¹

Poverljivo!

Predmet: delatnost bandi.

16. 1. 44. prisilno je regrutovan jedan mladić iz Jesenica. Srez Radovljica.

15. 1. 44. prisilno je regrutovan grenadir Stanislav Mulaj na putu između s. Spodnja Lipnica i s. Lancovo. Srez Radovljica. U noći na 17. 1. 44. u Radovljici rastureni leci protivdržavne sadržine. Srez Radovljica.

Zandarmerijska patrola iz s. Šmartno v Tuhinju sukobila se sa neprijateljem u Rahitovcu. Sopstvenih gubitaka nije bilo. Neprijateljski gubici nepoznati. Srez Kamnik.

16. 1. 44. oko 14.30 čas. bačena je jedna avionska bomba na poljanu kod s. Zalog na oko 400 m zapadno od kuće, koja nije eksplodirala. Srez Kamnik.

17. 1. 44. oko 6.30 čas. banditi su otvorili vatru iz pušaka i automatskog oružja na zgradu carinarnice u Svetoj Katarini, južno od Medvoda. U isto vreme zapalili su bivšu zgradu carinarnice u s. Trnovec. Srez Kranj.

17. 1. 44. putovala su dva policajca redovnim autobusom iz Vodica u Kranj. Oko 6.00 č. na stanici s. Hraše prišla su automobilu 3 uniformisana čoveka. Jedan od njih povikao je nešto u automobil na slovenačkom a zatim na nemačkom: »Svi Nemci napolje«. Policajci su odmah videli da su to banditi i podigli svoje automate. Na povik putnika »ne pucati« banditi su se izgubili. Prema izjavi stanovništva sa obe strane puta nalazila se po jedna grupa bandita. Srez Kranj.

17. 1. 44. prisilno je regrutovan jedan mladić iz Planice. Srez Kranj.

14. 1. 44. prolazili su banditi sa tovarnom stokom dva sata iz pravca s. Hotavlje kod s. Fužine prema s. Zirovski Vrh. Srez Kranj.

Carinska patrola naišla je 15. 1. 44. po podne kod Golog Vrha na jednu grupu bandita. Odmah su otvorili vatru i banditi su pobjegli. Srez Kranj.

18. 1. 44. u 5.15 čas. sukobila se jedna žand. patrola sreske žand. stanice u Kranju sa banditima u Kranju na raskrsnici puta za Jezersko. Banditi su odmah otvorili vatru na koju su žandarmi odgovorili. Posle kraćeg puškaranja banditi su se povukli. Srez Kranj.

17. 1. 44. došli su banditi kod nemačkog učitelja Vinklera u s. Križ i tražili da im preda oružje. On je odbio predaju istog, posle čega su banditi pretražili ceo stan. Pošto nisu našli oružje napustili su stan. Prilikom odlaska rekli su banditi na nemačkom jeziku da je u Nemačkoj formirana nova vlada na čijem se čelu nalazi fon Papen. Srez Kranj.

17. 1. 44. banditi su demolirali unutrašnje uređaje fabrike pribora za obuću Seta u s. Tacen. Za to vreme banditi su zadržali radnike. Dalje, u isto vreme prisilno su regrutovali 4 osobe, među kojima jednu ženu. Srez Kranj.

Prema izveštaju poverenika pokušali su banditi 18. 1. 44. oko 4.30 čas. da odvedu oženjenog radnika Zakrajšeka iz s. Zgornja Bela. Ovaj se bekstvom uspeo spasti. Srez Kranj.

18. 1. 44. u 9 čas. ubijen je bandit Franc Fidler koji je prilikom pretresa kuće pokušao da pobjegne. Srez Kranj.

16. 1. 44. u 18.30 č. došlo je do puškaranja između jedne zasede od 6 ljudi, žand. stanice s. Preddvor, kod s. Nova Vas i nepoznatog broja bandita. Neprijateljski gubici: 1 bandit ubijen, zaplenjen 1 pištolj sa 7 metaka. Srez Kranj.

18. 1. 44. oko 20.00 čas. pucali su banditi na industrijalca Stanislava Hajnrihera iz s. Stari Dvor, opština Skofja Loka, koji se nalazio u svom stanu, i smrtno ga ranili. U isto vreme zapaljene su mašinske hale. Požar je uskoro bio ugašen.² Srez Kranj.

18. 1. 44. u 19.00 čas. banditi su odveli Alojzija Avsena iz s. Zvirče. Srez Kranj.

18. 1. 44. u 21.15 č. banditi su otvorili vatru na motocikl 5 SS policijske čete, na putu Lesce — Kranj, 2 km severozapadno od s. Breznica, pri čemu je narednik zaštitne policije Vili Kern ranjen u desnu stranu leđa. Srez Kranj.

19. 1. 44. u 6.00 čas. u Javorniku, na putu ispod pošte, nepoznati banditi su ubili radnika KIG-a,³ pripadnika SA, Alojza Cafa. Srez Radovljica.

18. 1. 44. banditi su iz šume više Jesenica odveli podoficira Fridriha Koraka. Korak je bio na odsustvu i za vreme vazdušne uzbune sa svojom ženom i četvoromesečnim detetom otišao je u šumu. Srez Radovljica.⁴

18. 1. 44. iz Sv. Valburge odveden je 18-godišnji Franc Teržan. Srez Kranj.

18. 1. 44. između 18 i 21 časa u opštini Begunje prisilno regrutovano 11 ljudi. Srez Radovljica.

19. 1. 44. u 12 čas. obavestena je žand. stanica Jesenice da je ispod sela Potok, opšt. Jesenice, na strmom obronku obale r. Save nađena mrtva 21-godišnja Jozefina Kunstl. Na glavi leša nalazi se rana od metka. Srez Radovljica.³

18. 1. 44. jedna patrola Carinske kontrole iz Kranjske Gore otkrila je iznad Srednje Vasi kod Kranjske Gore napušteni banditski logor. Isti je bio sasvim nedavno napušten. Patrola je postavila zasedu te je došlo do borbe sa banditima. Banditi su pobjegli. Uređaj u logoru je srušen i spaljen. Srez Radovljica.

19. 1. 44. u 19.30 čas. osmatrač na tornju žand. stanice Sreske žandarmerije Kranj izveštava: u pravcu Besnice osmotrena bela raketa. Srez Kranj.

19. 1. 44. stražar na tornju žand. stanice Naklo izveštava: u pravcu Kranja osmotrena jedna bela raketa.

19. 1. 44. u 22.35 čas iz pravca Stražišča čulo se nekoliko pucnjeva. Srez Kranj.

² Vidi dok. br. 232.

19. 1. 44. u 23,05 čas. iz pravca Srednja Vas kod Golnika čula se mitraljeska i puščana vatra. Srez Kranj.

19. 1. 44. u 16,45 čas. banditi su iz zasede otvorili vatru na rezervnog žand. narednika Gajdalgija koji se biciklom vozio iz Medvoda u logor Goričane u Vašama. On je odgovorio na vatru, našto su banditi pobjegli. Srez Kranj.

20. 1. 44. prisilno je regrutovan grenadir Petar Premk iz s. Šmartno pod Šmarno goro. Srez Kranj.

18. 1. 44. oko 13.00 čas. Gestapo Kamnik i jedna patrola žand. stanice Kamnik postavili su zasedu kod Olševeka sev.-zap. od Kamnika i očekivali banditske kurire. Oko 14,45 čas. došla su dva bandita. Došlo je do borbe u kojoj su ubijena oba bandita. Spaljena jedna seoska kuća. Zbog pomaganja bandi uhapšena 2 lica. Zaplenjena izvesna količina kurirskog materijala* Srez Kamnik.

18. 1. 44. u 20 čas. u Domžalama prisilno regrutovana 2 omladinca. Srez Kamnik.

19. 1. 44. banditi su u Studama spalili jedan štagalj. Banditi su verovatno nameravali da zapale obližnju poljoprivrednu zadrugu i mlin »Hole«, što im nije pošlo za rukom pošto je mlin branila straža u jačini 12 landesšicera. Srez Kamnik.

18. 1. 44. prisilno regrutovan jedan stolarski pomoćnik iz Doba. Srez Kamnik.

20. 1. 44. u 13,30 čas. između Šenčura i Vasice banditi izvršili prepad na jednu žand. patrolu jačine 1/3. Svi su poginuli. To su:

žand. narednik G a p m a j e r Jožef

žand. narednik B e r č n i k Jožef

rezervn. žand. narednik T r i č l e r Eugen

Srez Kranj.

Primljeno 20. 1. 44.

NB: Osim ovoga u celoj Gorenjskoj banditi masovno oduzimaju životne namirnice, svinje, goveda, odeću i ostale predmete.

**IZVEŠTAJ NEMACKE ZANDARMERIJSKE STANICE HRA-
STNIK OD 20. JANUARA 1944. KOMANDANTU POLICIJE I
SLUŽBE BEZBEDNOSTI U MARIBORU O RUŠENJU PRUGE
KOD HRASTNIKA¹**

Zandarmerijska stanica Hrastnik, srez Trbovlje, Donja
Štajerska

Pov. delovodnik br. 128/44

Hrastnik, 20. januara 1944.

Komandantu policije bezbednosti i SD u Štajerskoj
Maribor, ulica Tegethof 34

*Sadržaj: Železnička pruga između Hrastnika i Zidanog Mosta
porušena minama.²*

Voz br. 90/434 (teretni sa tovarom benzina) iskliznuo je usled nailaska na minu 19. januara 1944. u 23.30 sati, na delu pruge između Hrastnika i Zidanog Mosta, kod 374.5 km (oko jedan km ispred ž. st. Hrastnik). Osim navedenog teretnog voza iskliznula su i ispred lokomotive dva zaštitna vagona ove lokomotive kao i službena kola, koja su se nalazila iza lokomotive, a u kojima je bilo 8 vojnika oružanih snaga u svojstvu pratilaca. Zatim je iskliznuo i jedan vagon natovaren bačvama benzina. Lokomotive, zaštitni vagoni i vagon sa benzinskim bačvama pali su sa 2V2 m visokog železničkog nasipa na put pored ž. pruge, tako da je prekinut saobraćaj na putu između Hrastnika i Zidanog Mosta. I železnička pruga je potpuno zatvorena do podne 20. 1. 1944, ali se prekrćavanjem održava putnički saobraćaj. Predviđa se da će po izvršenoj opravci ž. pruge biti opet moguć saobraćaj na jednom koloseku u podne 20. 1. 1944.

Osim mašinovode, koji je lakše povređen po glavi, niko drugi nije nastradao. Patrola oružanih snaga za železničko osiguranje prošla je žel. prugom 1 sat pre atentata. Pretpostavlja se da su minu postavili banditi. Od žandarmerijske stanice preduzeta istraga nije do sada dala pozitivnog rezultata. Komanda se nije mogla do sada telefonom obavestiti. jer su navodno oštećene i telefonske linije.

Dostavljeno na znanje: Ispostavi Gestapo-a u Trbovljama, sreskom načelniku u Trbovljama, i sreskoj žandarmeriji u Trbovljama.

Komandir žandarmerijske stanice
(potpis nečitak)
Žandarmerijski narednik-vodnik

Sreska žandarmerija Trbovlje
Priljeno
Zavedeno 21. januara 1944
Dnevnik br. 150 priloga

Sernau poručnik

Hi — 150/44

BR. 221

IZVOD IZ DNEVNIKA NEMACKOG PROPAGANDNOG
UREDA U RADOVLJICI O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI
NA SEKTORU GORENJSKE OD 19. DO 21. JANUARA 1944.
GODINE¹

Poverljivo!

Predmet: delatnost bandi.

21. 1. 44. oko 5.30 čas. banditi su prisilno regrutovali u Kamniku Šunkera, pripadnika oružanih snaga, koji se nalazio na bolovanju. Srez Kamnik.

21. 1. 44. u 21 č. jedna žand. patrola uhapsila je bandita Johana Malija iz Loke v Tuhinju. Srez Kamnik.

20. 1. 44. u s. Bukovica izvršena krađa jednog bicikla. Srez Kamnik.

19. 1. 44. prisilno je regrutovan na putu od Vodica ka Mlinom jedan grenadir koji se nalazio na odsustvu. Srez Kamnik.

19. 1. 44. u 12.30 čas. u s. Zgornji Hotič oko 25 do 30 bandita zapalili su i digli u vazduh školsku zgradu i župni dvor. Obe

zgrade su potpuno uništene. U školskoj zgradi bio je smešten jedan vod policije iz Križa koji je prethodnog dana otišao. Srez Kamnik.

21. 1. 44. u 9.31 č. kapetan Altman, sa 3 vojnika iz baterije bacača magle u Bohinjskoj Beli, sukobio se kod s. Smokuč, na grebenu kolskog puta Žirovnica — Begunje, sa banditima koji su ih napali vatrom iz automata i ručnim bombama. Pri tome je ranjen narednik-vodnik Albert Rajs u levu podlakticu i vrat. Srez Radovljica.

20. 1. 44. u 22.00 izvršena otmica većih količina životnih namirnica kod jednog posednika iz s. Mače, severno od s. Preddvor. Srez Kranj.

21. 1. 44. prijavila je jedna fabrička radnica da su je 20. 1. 44. na jugoistočnom izlazu iz s. Hotemaže zaustavili jedan bandit i jedna žena. i ispitivali je o prisustvu izvesnih žand. patrola. Srez Kranj.

20. 1. 44. u 22.00 č. u s. Srednje Bitnje izvršena otmica većih količina životnih namirnica iz jedne trgovine. Srez Kranj.

20. 1. 44. između 19 i 20.30 časova u s. Spodnje Gameljne prisilno su regrutovana 4 vojna obveznika. Srez Kranj.

21. 1. 44. u 11.30 čas. zapaljena je kranjska stanica ili bunker žičane železnice jugozapadno od stanice Sotenka u Platniškom jarku. Srez Radovljica.

20. 1. 44. oko 18.45 čas. upali su banditi u s. Koroška Bela u kuću fabričkog radnika Vidica i oteli jednu vatrogasnu uniformu i razne druge delove odeće. Srez Radovljica.

21. 1. 44. oko 11.30 č. u dolini Završnice, 2 km severno od s. Žirovnica, jedna vojno-gestapovsko-žand. patrola ubila je jednog bandita. Srez Radovljica.

21. 1. 44. između 21 i 22 časa prisilno su regrutovana 4 mladića iz s. Podhom i s. Spodnje Gorje. Srez Radovljica.

21. 1. 44. oko 5.30 čas. otela su 2 bandita od fabričke straže u Lescama 6 pušaka kada je ova prenosila puške iz fabrike lanaca u zgradu 19. pol. puka u Lesce. Srez Radovljica.

21. 1. 44. upali su banditi u stan Florijan Rozmana u s. Kropa i odveli mu ćerku Mariju. Srez Radovljica.

20. 1. 44. oko 21.00 časa banditi su demolirali kancelarije tekstilne fabrike Hribernika u s. Brod, opština Šentvid, i zapalili skladište gotovih proizvoda. Noćni čuvar ubijen je metkom u potiljak i dva pratioca odvedena. Spašen je jedan deo gotovih proizvoda. Srez Kranj.

U noći na 20. 1. 44. banditi su posekli 40 stubova vojne linije između s. Lahoviče i s. Spodnji Brnik i na više mesta presekli kabl. Srez Kamnik.

21. 1. 44. u 12.15 č. banditi su digli u vazduh skretničarsku kućicu kod žel. stanice Bled-Jezero.² Srez Radovljica.

Prema izveštaju poverenika, jedna banda, navodno jačine 30 ljudi, prisilno je regrutovala 21. 1. 44. u 8.00 kaplara Johana Egera, koji je bio na dopustu kod svojih roditelja u s. Nova Vas, dok je radio u šumi. Srez Kranj.

Zand, stanica iz s. Križe javila je 21. 1. 44. u 14.00 čas. da su banditi otvorili vatru iz pušaka na jedan kamion zaštitne policije iz Tržiča prilikom prelaska preko pruge kod s. Zadrada. Srez Kranj.

21. 1. 44. u 11.00 čas. banditi su u Ločniškom Grabenu iz kuće Trnovec br. 24 otvorili vatru na jednu patrolu carinskog poternog odeljenja iz Medvoda. Odgovoreno je na vatru i primećeno kako su 6 do 8 bandita iz pomenute kuće pobegli. Sopstvenih gubitaka nije bilo. Kuća je usled puškaranja zapaljena. Srez Kranj.

Primljeno 21. 1. 44.

IZVEŠTAJ ŽELEZNIČKE STANICE LAŠKO OD 22. JANU-
ARA 1944. O MINIRANJU PRUGE NA ODSEKU CELJE —
LAŠKO¹

Iz stanice Laško br. 11

Grac, dana 22. I. 1944..

Mineis² Berlin
RBD.³ i OZL.⁴ Beč
VA⁵ i MA,⁶ više državno pravništvo Grac,
BA⁷ i ZL,⁸ Gestapo i Kripo,⁹
Zaštitna železnička policija Celje.

U petak, 21. I 1944, u 19.00 časova, na železničkoj pruzi
Celje — Laško, kod km 351,6, zbog minirane pruge izbačen je
iz koloseka voz br. 98091, sa lokomotivom i 8 vagona.¹⁰ Loko-
motiva je izvrnuta, 8 natovarenih vagona razbijeno i 70 m ko-
loseka prekinuto. Prema predviđanju pruga će biti neupotre-
bljiva 20 sati.

Personal lokomotive i voza neoštećen.

Stanica Laško
Šef stanice Braunprajs

¹ Original u Arhivu Muzeja narodnog oslobođenja u Mariboru (bez
broja).

² Ministarstvo železnice

³ Direkcija državnih železnica

⁴ Glavno vozovno rukovodstvo

⁵ Saobraćajni ured

⁶ Ured za strojni park

⁷ Pogonski ured

⁸ Vozovno rukovodstvo

• Kriminalna policija

¹⁰ Vidi dok. br. 231.

**IZVOD IZ DNEVNIKA NEMACKOG PROPAGANDNOG
UREDA U RADOVLJICI O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI
NA SEKTORU GORENJSKE OD 21. DO 24. JANUARA 1944
GODINE¹**

Poverljivo

Predmet: Delatnost bandi.

21. 1. 44. oko 18,00 čas. banditi su iz roditeljske kuće u Puštalu odveli Lukanc Gabrielu. Srez Kranj.

21. 1. 44. U Podhomu i Spodnjem Gorju prisilno regrutovane 4 osobe. Srez Radovljica.

21. 1. 44. Prisilno regrutovan Franc Perni iz Sv. Lucije vratio se dobrovoljno. Srez Radovljica.

22. 1. 44. u 12,55 čas. pod jednom šinom 300 m zapad, od žel. stanice Radovljica, nadzornik pruge Johan Sušteršič je našao jednu minu pripremljenu za eksploziju. Istu su uklonili pripadnici vojske. Srez Radovljica.²

Izveštaj radio-stanice Kranj od 23. 1. 44. u 1,10 časova:
Banditi opkolili Železnike i Selca.³ U Selcama postavljena eksplozivna punjenja. Jaka minobacačka vatra. Srez Kranj.
Izveštaj 21. 1. 44. u 1,50 čas.: Od žand. stan. Naklo i Šenčur u pravcu Selske doline čulo se 10 jakih detonacija i mitraljeska vatra. Srez Kranj.

22. 1. 44. u 22,00 čas. banditi su odveli iz njegovog stana *Karla Kinstnera* (nemačke posadne jedinice), železn. čuvara žel. stan. Podhom. Kinstner je stanovao u gostionici Hom. Srez Kranj.⁴

23. 1. 44. u 8,10 čas. Štab Pol. batalj. stigao u Selca. U Selcama velike štete na zgradama. Poštanska zgrada oštećena od minobacača. Ceta na maršu za Železniki. Nemamo gubitaka. Ubijen 1 bandit. Elektrovod i most u Dolenjoj Vasi razoreni. Srez Kranj.

22. 1. 44. između 21,00 i 22,00 časa na području opštine Gorje prisilno regrutovano 7 lica. Srez Radovljica.

Izveštaj žand. stanice Železniki 23. 1. 44. u 12,50 čas.:

¹ Original u Arhivu Instituta za istoriju radničkog pokreta u Ljubljani. F. 1002/1.

⁵ Vidi dok. br. 232.

* Vidi dok. br. 122, 128, 145, 146, 150, 196, 197 i 200.

⁴ Vidi dok. br. 232.

U Železniki ubijeno 14 bandita, od kojih 1 žena. Veliki plen. Poginuo 1 žandarm. Okrug Kranj.

Radiogram žand. stan. od 23. 1. 44. u 15,40 časova:

Zand, ajnzac-četa Skofja Loka u 8,45 čas. stigla do Železniki. Borba sa banditima. Ubijeno 19 bandita i 1 žena. Zaplenjeno 5 puškomitraljeza i 4 puške. Posle žestoke borbe neprijatelj potisnut. Banda jačine oko 150 ljudi. Odeljenje Železniki ima 1 poginulog i 1 lako ranjenog. Srez Kranj.

22. 1. 44. Banditi u Domžalama odneli jednu pisaću mašinu. Osim toga noću 22/23. 1. 44. u Domžalama rasturani leci neprijateljske sadržine. Srez Kamnik.

22. 1. 44. odveden jedan konj u Zapolju. Srez Kamnik.

22. 1. 44. u St. Vidu nad Ljubljanom prisilno regrutovan 1 mlađić. Srez Kranj.

Noću 22/23. 1. 44. zapaljen i porušen most u Dolenjoj Vasi. Srez Kranj.⁵

23. 1. 44. u 19,55 čas. u Stražišću banditi ubili u njegovom stanu, k. br. 283, elektromontera Franca Koričnika. Srez Kranj.

23. 1. 44. navodno prisilno je regrutovan jedan slovenački žandarm žand. stanice Pliberk. Isti je bio na odsustvu u Prezrenje, opšt. Podnart. Srez Radovljica.

24. 1. 44. u 2,40 čas. na žand. stanicu Zabnica otvorena vatra iz 2 puškomitraljeza i pušaka iz zapadnog pravca. Izašla je žand. patrola i sa banditima koji su se zatvorili u kućama počela borbu. Sopstvenih gubitaka nema. Banditi su ih verovatno imali, pošto se više puta čulo jaukanje i stenjanje. Srez Kranj. Prilikom akcije 23/24. 1. 44. ubijeno 18 bandita, od kojih 1 žena.

Zaplenjeno: 5 puškomitraljeza, puške i municija, zarobljeno 2 bandita.

Napad na Železniki izvršio je 2. batalj. Vojkove brigade ojačan jednom četom minobacača. Naoružanje i jačina bandita: Minobacačka četa:

- 1 pt-oruđe,*
- 12 teških minobacača,*
- 1 teški mitraljez,*
- oko 50 ljudi*
- 6 tovarnih grla.*

2. bataljon:

- 1 teški minobacač*
- 12 puškomitraljeza*
- 2 automata, bombe i puške.*

Jačina: 3 čete od po 45—50 ljudi.

⁵ Vidi dok. br. 146.

Zadatak je bio: na juriš zauzeti žand. stanicu Železniki. Politički komesar (žena) »Ceta«,⁶ navodno rodom sa područja Škofje Loke, ubijena je. Srez Kranj.

23. 1. 44. prisilno regrutovan jedan seljak iz s. Moste. Srez Kamnik.

Od 23. 1. 44. iz s. Studa odsutna dva čoveka. Srez Kamnik. Od 22. 1. 44. odsutan je iz Male Loke, južno od Ihana, jedan radnik. Srez Kamnik.

23. 1. 44. 2 bandita su navodno prisilno regrutovala 2 seljaka u mestu Selo. Srez Kamnik.

22. 1. 44. prisilno regrutovana 2 čoveka iz Stare Fužine u Bohinju. Jedan od njih je bio vojnik nemačke vojske. Srez Radovljica.

24. 1. 44. spaljena jedna nenastanjena drvena koliba iznad Poljoprivredne škole u Poljčama. Verovatno su je spalili banditi. Srez Radovljica.

23. 1. 44. prisilno regrutovana 2 čoveka iz Podhoma. Srez Radovljica.

23. 1. 44. između 18,00 i 18,30 čas. grupa od 70—80 bandita došla u Bodešče i od 10 seljaka opljačkala životne namirnice. Srez Radovljica.

23. 11. 44. U Prezrenju, ortsgrupa Haber, u stanu posednika Jožefa Štule, 4 bandita prisilno regrutovali Ivana Košira, pomoćnog policajca žand. stanice Pliberk koji se nalazio na odsustvu. Košir je bio u civilnom odelu. Pošto nije hteo da pođe sa njima, ubili su ga. Srez Radovljica.

Osim toga u celoj Gorenjskoj banditi vrše mnogobrojne krađe i razbojništva.

Primljeno 24. 1. 1944.

**IZVEŠTAJ NEMAČKE ŽANDARMERIJSKE STANICE JUR-
KLOŠTER OD 26. JANUARA 1944. SRESKOJ ŽANDARME-
RIJI TRBOVLJE O POJAVI PARTIZANA U S. POLANA¹**

**Zandarmerijska stanica J u r k l o š t e r
Srez Trbovlje, Donja Štajerska**

Dnev. br. 61/44.

Jurklošter 26. januar 1944.

Sreskoj žandarmeriji **T r b o v l j e .**

Predmet: **Delatnost bandita.**

25. 1. 1944. u 3 časa kod seljaka Kršlina Antona, selo Polana br. 7, opština Jurklošter, severno od k. 927, udaljena od najbliže žandarmerijske stanice Jurklošter 4,5 km ili 2 časa hoda ka jugozapadu, došli su 5 puškama naoružanih bandita koji su delom bili obučeni u našu uniformu, a delom u civilno odelo. Banditi su opljačkali oko 5 kg krompira, 2 kg slanine i 1/2 hleba u ukupnoj vrednosti od 9.— R.M. i u 4,30 čas. se udaljili u nepoznatom pravcu. Banditi su Kršlinu pretili da će ga ubiti ako podnese prijavu žandarmeriji.

Osoba koja je podnela ovaj izveštaj dostojna je poverenja.

Ravnoglasni izveštaj dostavljen komandantu policije bezbednosti i SD Referat IV N u Mariboru i sreskoj žandarmeriji Trbovlje.

**Selič
žand. narednik**

**Video:
Komandir stanice
Graf
žand. narednik**

IZVOD IZ DNEVNIKA NEMACKOG PROPAGANDNOG
UREDA U RADOVLJICI O PARTIZANSKOJ AKTIVNOSTI
NA SEKTORU GORENJSKE OD 23. DO 27. JANUARA 1914.
GODINE¹

Poverljivo

Predmet: delatnost bandi

23. 1. 44. Banditi su održali između 21 i 23 č. u gostionici Vode u Skaručni, severno od Šmartna pod Smarno goro, komunističko predavanje prisutnim gostima. Na jednu žandarmerijsku patrolu koja se vraćala u Povodje banditi su iz šume otvorili vatru iz pušaka. Vatra je odvrćena. Sudeći po tragovima, među banditima bilo je ranjenih. Vlastitih gubitaka nije bilo. Srez Kranj.

24. 1. 44. oko 14.00 čas. banditi su spalili u Praprotnu 2 policijska kamiona iz Tržiča, koji su 23. 1. 44. oštećeni pošto su naišli na minu i povučeni iz saobraćaja.² Srez Kranj.

Izveštaj žandarmerijske stanice Smlednik 24. 1. 44. u 22 časa: Partijski dom ili župni dvor u Smledniku zapalili su banditi. Gašenje otežano, jer su banditi na 1. i 2. spratu postavili ručne bombe. Srez Kranj.

Prema izveštaju pouzdanog poverenika došlo je navodno 23. 1. 44. 100 bandita u Mlaku, opština Javorje. Verovatno je u pitanju bataljon koji je izvršio napad na Železniki. Banditi su se prikrili po kućama u Mlaki. Srez Kranj.

Prema izveštaju jednog poverenika više bandita odnelo je mlinaru Smuk Francu iz Repne manje količine životnih namirnica i 670 rajhsmaraka gotovog novca. Srez Kranj.

U noći na 25. 1. 44. logorovalo je 30 bandita na imanju posednika Antona Virniča u Zgornjem Jezerskom. Jedna žandarmerijska patrola sukobila se u istom mestu sa jednom bandom. Posle kratke borbe vatrenim oružjem nestali su banditi. Srez Kranj.

Izveštaj žandarmerijske stanice Šentvid od 25.1.44. 12.50: 25. 1. 44. oko 12.20 čas. predsednik opštine ing Maurer teško je ranjen sa više revolverskih metaka. Bandit je uspeo da pobege. Srez Kranj.³

¹ Original u Arhivu Instituta za istoriju radničkog pokreta u Ljubljani. F. 1002/1.

² Vidi dok. br. 146.

³ Vidi dok. br. 232.

25. 1. 44. u 13 sati dr Samonig, upravnik bolnice na Golniku, odvezao se autom u pravcu Kranja. Između Goriča i Spodnjeg Tenetiša otvorena je vatra sa 2 strane iz automatskih oružja. On nije bio povređen. Srez Kranj.

Zandarmerijska patrola od 3 čoveka za vreme osiguranja logora radnika državnih železnica u Nadgorici, imala je 24.1.44. sa banditima borbeni dodir. Banda je raspršena. Gubici kod bandita mogu se pretpostaviti. Vlastitih gubitaka nema. Srez Kamnik.

24. 1. 44. bila su 2 mladića iz Ihana prisilno regrutovana. Dobrovoljni prelaz nije isključen. Srez Kamnik.

Prema izveštaju jednoga poverenika veći broj bandita vrebao u Starom Vinju na patrolu žandarmerijske stanice u Vinju. Patrolu treba bezuslovno uništiti. Jedna banditska zaseda navodno u jačini od oko 30 ljudi. Patrola nije izašla. Srez Kamnik.

25. 1. 44 na jednoj oglasnoj tabli u Srednjem Podbrezju nađena su tri protivdržavna letka. Srez Radovljica.

24. 1. 44. oko 13 sati jedan kamion sa mlekom koji se vraćao iz Kranja u Kamnik bio je od bandita zadržan u šumi u blizini Vodica. Tri saputnika bila su prisiljena da siđu, odvedena u šumu i tamo držani do večera. Sofer je morao sa jednim banditom produžiti vožnju u pravcu Moste. Od tada se ništa ne zna za šofera i kola. Na kamionu su se nalazile veće količine sira, mleka i jaja. Srez Kamnik.

24. 1. 44. oko 17.30 čas. jedan 17-godišnji momak iz Lukovice od bandita zaustavljen i odveden. Srez Kamnik.

U noći na 24.1. 44. 100 bandita prešlo je Savu kod Jevnice. Jedna vojna patrola obasula je bandite vatrom i raspršila ih.⁴ Tom prilikom bio je ranjen i uhvaćen Mihail Klemen, koji je prisilno regrutovan 23. 1. 44. u Studama kod Domžala. Istoga dana prisilno regrutovanom Valentu Galu uspelo je da pobjegne i vrati se kući. Srez Kamnik.

25. 1. 44. bio je jedan 22-godišnji mladić iz Kregarjeva kod Kamniške Bistrice na putu za žandarmerijsku stanicu prisilno regrutovan. Srez Kamnik.

24. 1. 44. u 10.30 sati na zgradu carinarnice u Sori, zapadno od Medvoda, banditi su otvorili vatru iz minobacača i automatskog oružja. Napad je trajao 10 minuta.

Banditi su prisilno regrutovali 24. 1. 44. dva vojna obveznika u Dobu, severozapadno od Medvoda. U noći na 25. 1. 44. jedan vojni obveznik dobrovoljno je prešao banditima.

Prema izveštaju poverenika jedna banda jačine 300 ljudi u italijanskim uniformama, naoružana sa 7—8 minobacača 8—10 lakih mitraljeza i puškama, kretala se u večernjim časovima 24. 1. 44. od Zaprevala preko Podvrha u pravcu Blegoša. Srez Kranj.

24. 1. 44. bio je Lap Josip, policijski rezervista iz Loke pri Mengešu, prisilno regrutovan. Lap je pripadnik 3. nolicijske čete u Varšavi i bio je u svom zavičaju na doDustu. Srez Kamnik.

24. 1. 44. između 19 i 20 sati nepoznati broj bandita oteo je iz poljoprivrednih zgrada dvorca pri Mengešu tri tegleća konja sa priborom, 2 cirađe i jedan pogonski remen. Srez Kamnik.

25. 1. 44. oko 12 sati bio je Anton Dežman iz Ribna, područje Jelovica, prilikom rada u šumi prisilno regrutovan. Dežman je prilikom odvođenja uspeo da pobegne banditima, koji su na njega otvorili vatru. On se javio žandarmerijskoj stanici u Ribni. Srez Radovljica.

Nikola Bulub, kontrolor bolesničke blagajne iz Radovljice, javio je 25. 1. oko 18 sati da je oko 15.30 sati prilikom vožnje kroz Kamnu Goricu zadržan od bandita i 2 sata bio sprečen da nastavi vožnju. Tom nrilikom mogao je posmatrati kako banditi pljačkaju pansion »Jelovac«. Sve slamarice iznesene su na put i zapaljene. Posude je podeljeno mesnom stanovništvu, koje ga je po odlasku bande donelo nazad u pansion. Sve ostalo banditi su razlupali. U tome je učestvovalo oko 30 bandita, među njima 4 žene. Srez Radovljica.

Prema pouzdanom izveštaju poverenika oko 2.000 bandita povuklo se 24. i 25. 1. 44. od Martinj vrha u pravcu Poljane. Srez Kranj.

Banditi su u celoj Gorenjskoj poslednjih dana oteli mnogo stoke, životnih namirnica, odeće i ostalih predmeta.

Primljeno 27. 1. 44.

**IZVEŠTAJ KOMANDIRA DRUGE CETE DRUGOG BRDSKOG
LOVAČKOG BATALJONA »HAJNE« OD 27. JANUARA 1944.
ŠTABU BATALJONA O NAPADU NA CERKNO¹**

2. batalj. »Hajne«

K-dno mesto, 27. 1. 1944.

*Borbeni izveštaj 2. brd. lov. batalj. »Hajne«
o akciji protiv Cerkna 27. januara 1944.-*

- 1.) Iz iskaza prebeglica dobijeni su podaci da se u Cerknu nalazi jedan podoficirski tečaj jačine 100 ljudi.
- 2.) 2. brd. lov. batalj. »Hajne« imao je zadatak da preko Plužine iznenadno prodre u Cerkno i uništi ovaj tečaj.

Jačina čete: 1 : 11 : 126

Naoružanje: 12 puškomitraljeza

2 mitraljeza

6 bacača puščanih bombi

2 srednja minobacača

Komandir: poruč. Tajhman

- 3.) *Izvršenje zadatka:* Četa je 27. 1. 1944. u 00,30 čas. krenula iz Idrije i krećući se naređenim putem, bez dodira sa neprijateljem, u 08,00 čas. stigla do istočne ivice Cerkna. Ovde je jedna straža otvorila vatru na četu. Iz mnogih kuća sela Cerkna su naglo izleteli partizani. Četa se razvila za borbu i pod zaštitom teških mitraljeza prešla u napad. Došlo je do teške borbe oko kuća, pri čemu su banditi sa prozora, krovova i crkvenog tornja pružali žilav otpor. Ovom prilikom je lovac Bruhman Franc našao junačku smrt. Posle uličnih borbi koje su trajale IV2 sat, Cerkno je bilo u našim rukama, a zatim su na juriš zauzete kasarne koje se nalaze nešto izvan sela i preduzeto gonjenje bandita zapadnim obroncima doline. Ovde naročito treba da se spomene napadni duh lovca Gaterera, koji je stalno nadirao napred i samo u jednom rovu mašinskim pištoljem i ručnim bombama uništio 25 bandita. Banditi su još za vreme uličnih borbi gđali selo Cerkno sa 5 teških minobacača, 8 teških mitraljeza i drugim pešadijskim oruđima. U Cerknu i u kasarnama izbrojano je 63 poginula, zarobljeno je 5, a na zapadnim obroncima nad Cerknom izbrojano 49 mrtvih, među kojima

jedan komandant bataljona i 2 komandira čete. Osmotreni su mnogobrojni ranjenici, najmanje 50, koji su se povukli u šume — odakle su mogli da umaknu. Najzad su pretrësene kuće. U jednoj školskoj učionici nađeni su crteži iz taktičke nastave. Tada se četa preko Zelina vratila u Idriju. U Cerknom su zaplenjeni 1 konj, 3 mazge i dvojica kola, izgorele su sve kasarne i 3 kuće. Stanovništvo je imalo gubitaka, ponajviše od minobacačke vatre bandita.

4.) Gubici: sopstveni:

poginuo 1
lako ranjen 1

neprijatelj.:

poginulo 112 — od kojih 1 k-dant
batalj. i 2 k-dira čete
zarobljeno 5
ranjeno oko 50

5.) Plen:

1 tegleći konj
3 mazge
2 kola

6.) Iskustva: Prema iskazima zarobljenika na podoficirski tečaj u Cerknju učesnike su poslale razne brigade i isti je trebalo da bude završen u roku od 2 dana. Isto tako, po iskazima zarobljenika, u Cerknju vlada velika nestašica životnih namirnica.

Prilog skica.

Tajhman
poručnik i k-dir čete

**IZVEŠTAJ DRUGOG BRDSKOG LOVAČKOG BATALJONA
»HAJNE« OD 28. JANUARA 1944. KOMANDI STO TRIDE-
SET DEVETOG REZERVNOG LOVAČKOG PUKA O NA-
PADU NA CERKNO¹**

Brdski lovač. bataljon. »Hajne« K-dno mesto, 28. 1. 1944

Predmet: Dnevni izveštaj

**Prilog: borb. izv. od 19. 1. 44.
borb. izv. od 27. 1. 44.**

139. rez. lov. puku

*Izveštaj I a. 27. 1. oko 15,00 čas. krenula je 2. četa u akciju
na Cerkno.²*

*Neprijateljski gubici: poginulo 112, od kojih 2 komandanta,
zarobljeno 5, ranjeno više od 50.*

*Sopstveni gubici: poginulo 1
lako ranjeno 1*

Plen: 4 mala tegleća konja
3 mazge
2 zaprežna vozila

U toku noći mirno.

28. 1. oko 09,15 čas. na jedan kamion sa pratnjom od 6 vojnika otvorena je vatra sa strmih obronaka između Godovića i Idrije.³ 2 vojnika su okržnuta zrnima, kamion je dobio 4 pogotka, od kojih su 2 probila šofersko zaštitno staklo a 2 nisu prošla skroz; od tih pogodaka nije bilo znatnije štete. Gonjenje bandita je odmah preduzeto, ali zbog strmog i stenoovitog zemljišta bez uspeha.

I c *izveštaj*: Nema naročitih događaja. U prilogu bataljon dostavlja zaplenjeni nastavni materijal bandita.

**Potpis nečitak
kapetan i k-dant batalj.**

¹ Original u Arhivu Vojnoistorijskog instituta u Beogradu, reg. br. 1/4, k. 15.

* Vidi dok. br. 200 i 226.

* Vidi dok. br. 185 i 200.

IZVEŠTAJ KOMANDIRA ČETE ZA VEZU 139. REZERVNOG
BRDSKOG LOVAČKOG PUKA OD 28. JANUARA 1944. O
NAPADU PARTIZANA NA KARABINIJERSKU STANICU U
PIVKI¹

Četa za vezu 139. rez. brd. lov. puka K-dno mesto, 28. 1. 1944.

Borbeni izveštaj Čete za vezu o akciji od 28. 1. 44}

1.) Bilo je poznato da je neprijatelj uveče 27. 1. 44. napao karabinijersku kasarnu u Sv. Petru na Krasu.³ Verovatna jačina 60—70 ljudi. Na osnovu dosadašnje akcije neprijatelja, trebalo bi da usledi još jedan napad. O tome je četi dostavio izveštaj dežurni oficir pukovski blagajnik Auhuber.

2.) Četa za vezu je dobila zadatak da obezbedi i brani železničku stanicu Sv. Petar na Krasu, kuda su se povukli karabinijeri.

Brojno stanje čete prilikom polaska u akciju:

1 (10) 73 podeljeni na: Četne desetine,

2 voda, 1 rez. grupa sastavljena od podoficira i mehani-

« čara-vezista koji su se nalazili na obuci.

Naoružanje: 1 maš. pištolj, 83 puške, 30 ručnih bombi i
4715 metaka za pušku (naknadno).

Komandir: poručnik Rauh

3.) *Izvršenje zadatka:* Polazak čete posebnim vozom u 01,40 čas. Na 71. km kvar na železničkom uređaju, verovatno pogodak u električni vod, koji je ovim bio prekinut. Taj događaj je opisan u tač. 7 (naročiti događaj). Dalji pokret čete nastupnim maršem do žel. stanice Sv. Petar na Krasu duž pruge prošao je bez dodira sa neprijateljem. Železnička stanica Sv. Petar na Krasu posednuta je za kružnu odbranu. Neprijatelj nije napao niti su o njemu pribavljeni podaci. Takođe ni izviđačko odeljenje, koje je prokrstarilo mestom, nije moglo ništa da ustanovi. Posle mirno protekle noći četa se posebnim vozom vratila u Postojnu u 08,40 čas.

4.) *Gubici:* sopstveni: poginuo 1 (vidi tač. 7)

neprijatelj. 0

zarobljeno 0

¹ Original u Arhivu Vojnoistorijskog instituta u Beogradu, reg. br. 2/4, k. 15.

² Akcija nije registrovana u drugim sačuvanim dokumentima a verovatno su je izvele jedinice Istarskog odreda koji se u to vreme nalazio na tom terenu.

³ Sada Pivka

5.) Plen: Nema.

6.) *Iskustva*: Dostavljeni izveštaj o neprijatelju se temeljio samo i jedino na podacima dobijenim od karabinijera koji su se posle borbe koja je trajala 1/2 sata (1 karabinijer lako ranjen), povukli na žel. stanicu, pošto su bili — kako oni kažu — mnogo slabiji (10 ljudi). Uprkos tome oni su uredno zaključali kasarnu i sve ključeve poneli sobom; prema tome nije bilo u pitanju neko naglo bekstvo. Prema podacima, koje su dali nemački železničari, saopštenja karabinijera nisu potpuno pouzdana. Ipak postoji opasnost od bandita i od njihovih napada na železničke objekte i uređaje.

7.) *Naročiti događaji*: Posle iznenadnog zaustavljanja voza kod 71. km (kod mesta Gradeča, između Slavine i Sv. Petra na Krasu), odmah sam naredio da se izađe iz vagona i da se posedne nasip s obeju strana pruge. Tek što je poslednji vojnik napustio voz, iznenadno se srušio na šine prekinuti električni vod, napona od 60.000 V, i usled kratkog spoja nastala je velika varnica sa izvanredno jakim svetlošću. Delić sekunde posle toga čuo se pucanj i vapaj za pomoć nekog teškog ranjenika. Teški ranjenik je bio lovac i vezista-mehaničar na obuci Engelbert Doujak. Na odmah postavljeno pitanje ko je pucao javio se lovac Rudolf Krojchuber, regrut, godište 1926, koji je odgovorio da je video kako je istovremeno sa bleskom svetlosti više nekih prilika trčalo duž voza i da je on mislio kako je posredi neprijateljski napad. U stvari to su ipak bili, kao što je kasnije utvrđeno, podoficiri vezisti-mehaničari na obuci, koji su po mome naređenju poseli svoj položaj. Oni su se nalazili baš u visini svetlosti koja je prouzrokovana kratkim spojem. Zrno iz Krojchuberove puške prodrlo je u predeo bubrega lovca Doujaka, a izašlo u predelu želuca. Ranjenik je odmah utovaren u službeni vagon, gde mu je pomoćni nosilac ranjenika lovac Steger ukazao prvu pomoć. Lovac Doujak je kasnije posebnim železn. kolima otpremljen u poljsku bolnicu (mot.) 171. i odmah operisan. Prema saopštenju bolnice imenovani je u 07.00 časova pre podne podlegao ranama.

Tačan izveštaj i saslušanje okrivljenog dostaviće se naknadno.

Rauch
poručnik

**IZVOD IZ DNEVNIKA NEMAČKOG PROPAGANDNOG
UREDA U RADOVLJICI O AKTIVNOSTI PARTIZANA NA
SEKTORU GORENJSKE OD 27. DO 31. JANUARA 1944. GO-
DINE¹**

Poverljivo!

Predmet: Delatnost bandi.

Prema izveštaju poverenika još uvek se jake bande nalaze u Leskovici i isturile su jaka obezbeđenja do Sred. Brda, Voljaka i okoline. Banditi imaju nameru da napadnu Gorenju Vas. Srez Kranj.

Noću 27/28. 1. 44. u Gor. Brdu kod Gorenje Vasi otmica 4 komada krupne stoke, 1 svinja, 800 kg krompira i 300 kg pšenice. Jedna brigada bandita 26. 1. 44. u 7.00 čas. povučena od Četena Ravan u pravcu Rovta.

Prema izveštaju poverenika severno od Poljanske Sore nalaze se banditske brigade. Srez Kranj.

27. 1. 44. u 19.00 čas. nepoznati broj bandita zapalio je građevinski materijal pripremljen za ponovnu izgradnju razorenog mosta u Dolenjoj Vasi. Srez Kranj.

Izveštaj žand. stanice Železniki od 28. 1. 44. Banditi namera-
vaju da sledećih dana napadnu i unište žand. stanicu Železniki. Banditi su u jačini jedne brigade. Preduzete su mere da ne dođe nikakvo pojačanje. Srez Kranj.

Noću 26/27. 1. 44. na glavnom drumu Moste — Mengeš posečeno 12 telefonskih stubova vojne kablovske linije. Ovo su verovatno učinili banditi. Srez Kamnik.

27. 1. 44. prisilno regrutovan 1 mladić iz Preserja. Srez Kamnik.

28. 1. 44. u 15.00 čas. izviđačka patrola žand. stanice i Gestapoa Kamnik, krećući se ka Gerlahštajnu naišla je na bandite koji su poseli 2 seoske kuće. Banditi su otvorili vatru na patrolu koja je vatru odmah prihvatila. U borbi je ubijeno 4 bandita, a više ih je ranjeno, ali su ipak pobjegli. Srez Kamnik.

28. 1. 44. više bandita su sa 2 metka u glavu ubili domaćicu Mariju Justin u njenome stanu u Stražišću 322. Njen muž Franc Justin je teško ranjen sa 2 metka u glavu i otpremljen u Golnik u bolnicu. Srez Kranj.

Prema izveštaju poverenika banditi nameravaju da noću 29. ili 30. 1. 44. napadnu i unište žand. stan. Poljane. Srez Kranj.

29. 1. 44. u 4,15 čas. 3 bandita su na ulici pred njegovim stanom sa 3 revolverska metka teško ranili pripadnika SA Antona Brandera koji stanuje u Kranju, Na klancu 57. Srez Kranj.

Prema izveštaju stanovnika mesta Poljane, severozapadno od Smartna u Tuhinju, noću 26/27. 1. 44. u mestu je logorovalo oko 160 bandita. Srez Kamnik.

Noću 28/29. 1. 44. po Domžalama rasturani su leci sa neprijateljskom sadržinom. Srez Kamnik.

29. 1. 44. žand. stanica Vodice primila je jedan letak kojim se pozivaju Austrijanci da obustave borbu. Srez Kamnik.

28. 1. 44. u s. Draga prisilno regrutovan 1 mladić. Srez Kranj. Jakob Ambrožič — vojnik, koji se nalazio na odsustvu u Spodnjem Gorju, od 28. 1. 44. više se ne nalazi u selu. Srez Radovljica.

28. 1. 44. jedan mladić iz Koroške Bele prisilno regrutovan. Srez Radovljica.

28. 1. 44. u 18.30 čas. 2 bandita su sa 2 revolverska metka ubili krojača Jožefa Krala u njegovom stanu u Tržiču, Kverštrase. Srez Radovljica.

28. 1. 44. na području mesta Radovljice rastureno 20 letaka. Srez Radovljica.

29. 1. 44. oko 18.30 čas. na automobil, u kojem se nalazio SA-Hauptsturmfirer Hanz Tenešl sa 2 osobe, na putu Zgornji Brnik — Šenčur, banditi, čiji broj nije utvrđen, ispalili su 30 puščanih metaka. Na vatru odgovoreno. Gubitaka nema. Neprijatelj nepoznat. Srez Kranj.

29. 1. 44. oko 18.30 čas. kod žel. stanice Jesenice — Jug otvorena je puškomitralješka vatra na jednu patrolu žand. akcijskog voda Jesenice, jačine 1/14, koja se kretala u pravcu Blejske Dobrave ka jednoj zasedi. U napadu koji je usledio poginuli su narednik zaštitne policije Johan Fišer i žand. narednik Sebastijan Nidermajer. Srez Radovljica.

Banditi su 29. 1. 44. dobrovoljno pustili kaplara Hansa Egera, koji se nalazio na odsustvu u Novoj Vasi i koga su oni 21. 1. 44. prisilno regrutovali; isti se prijavio žand. stan. Predvor. Srez Kranj.

30. 1. 44. u 4.45. čas. između Škofje Loke i Zabnice jedan lokalni voz naišao na minu. Lokomotiva i pruga oštećene. Povredjen nije niko. Srez Kranj.

30. 1. 44. u 4,30 čas. na grupu žand. akcijskog voda Jesenice jačine 8 ljudi, koja se nalazila u zasedi u mestu Poljane, zap.

Blejska Dobrava, i koja je vršila ličnu kontrolu fabričkih radnika koji su išli na posao, bacila su bombu² bandita koji su išli iz Jesenica ka Gorju. Ranjeno je 5 žandarma i policajaca patrole, od kojih žandarm BOV Matijas Vajgand teško. Srez Radovljica.

29. 1. 44. na žand. stan. Zabnica banda jačine 30—40 ljudi otvorila je vatru iz puškomitraljeza, automata i pušaka. Posada stanice je odgovorila vatrom. Gubitaka nema. Grbici neprijatelja nepoznati. Srez Kranj.

30. 1. 44. u 4,45 čas. lokal, voz 91301 kod Sv. Duha naišao je na minu i iskočio iz šina. Kolosek je u dužini od 20 m potpuno razoren. Mrtvih i ranjenih nema. Srez Kranj.

29. 1. 44. banditi su na želez, pruzi Podnart — Besnica otvorili vatru na jednu vojnu patrolu jačine 6 ljudi. Nije bilo gubitaka. Srez Radovljica.

29. 1. 44. veći broj bandita su u mestima Lancovo i Zgornja Lipnica prisilno regrutovali 13 mladića. Srez Radovljica.

29. 1. 44. u Smartnu kod Litije banditi su od jednog krojača oteli 2 nemačke carinske uniforme i 14 gotovih i delimično sašivenih vatrogasnih uniformi. Srez Kamnik.

Noću na 30. 1. 44. između Duplice i Homeca posečeno više telefonskih stubova. Srez Kamnik.

28. 1. 44. prisilno regrutovan 1 mladić iz Kamnika. Srez Kamnik.

30. 1. 44. oko 20.44 čas. jedna grupa bandita izvršila je vatreni prepad na 3. četu/221 koja se nalazila u školi u s. Preska. Jačina bande 20—30 ljudi. Srez Kranj.

Inače banditi u celoj Gorenjskoj oduzimaju krupnu i sitnu stoku, životne namirnice, raznu odeću i obuću i druge predmete za upotrebu.

Primljeno 31. 1. 44.

IZVEŠTAJ NEMAČKE ZANDARMERIJSKE STANICE POLJANE OD 31. JANUARA 1944. KOMANDANTU POLICIJE I SLUŽBE BEZBEDNOSTI ZA KORUŠKU I KRANJSKU O SUKOBU SA PARTIZANIMA KOD BUKOVOG VRHA¹

Zandarmerijska stanica Poljane
Kranj, Gorenjska

Dnevn. br. 187/44.

Poljane, 31. januara 1944.

Komandantu policije bezbednosti i SD za posednute oblasti Korušku i Kranjsku

Bled.

Na znanje:

1. K-dantu žandarm. pri Namesništvu Rajha u Koruškoj — Celovec,
2. Komandi žandarmerije za Gorenjsku — Bled,
3. Sreskoj žandarmeriji — Kranj,
4. Ispostavi Gestapoa u Škofioj Loki i
5. *Zandarmerijskom odeljenju Gorenja Vas.*

Predmet: Sukob sa banditima na Bukovom vrhu, opšt. Poljane, na dan 31. 1. 1944.

31. 1. 1944. oko 15 čas. jedna žand. patrola ove stanice na zapadnom obronku Bukovog vrha, opština Poljane, sukobila se sa 2 naoružana bandita u civilnom odelu. Patrola je na iste otvorila vatru. Nađeni su tragovi krvi, te se stoga sa sigurnošću može smatrati da je jedan bandit ranjen.

31. 1. 1944. u 13 čas. iz ovdašnje žandarmerijske stanice upućena je u pravcu Bukovog vrha jedna patrola jačine 16 ljudi. Ona je postavila zasedu na zapadnoj padini Bukovog vrha. Oko 15 čas. nekoliko ljudi iz patrole primetilo je 2 bandita kako na oko 500 metara udaljenosti silaze niz klanac. Da bi im se presekla eventualna odstupnica, 1. grupa je prebačena dalje ka istoku. Kad je prva grupa posela novi položaj, banditi su prišli desnom krilu 2. grupe, koja je baš počela da se pomera više

na desno. Mora da su banditi primetili ove pokrete, pošto su iznenada krenuli drugim pravcem, da bi iščezli na gusto pošumljenom terenu. Na bandite je odmah otvorena vatra. Pri gonjenju je naden jedan šešir i tragovi krvi. Stoga se može smatrati da je ranjen najmanje jedan bandit. Pri daljem pretraživanju klanca i pročešljavaju šume, o banditima se ništa više nije moglo saznati.

Bukov vrh se nalazi na 1 1/2 čas hoda južno od Poljana.

Video:

(Potpis nečitljiv)
žand. narednik

(Potpis nečitljiv)
žand. narednik

BR. 231

IZVOD IZ DNEVNIKA OSAMNAESTOG LANDESSLACEN
PUKA ZA VREME OD 3. DO 31. JANUARA 1944. GODINE«

1944.

Bat. 922

3. 1. 1944. Komand, div. gen. Noeldhen sa komand, puka pregledao vežbanje 1, 3. i 4. gorske top. baterije. Pregled zadovoljio. Maršbaterija, poručnik Veh; lepo — toplo.

3. 1. G. gen. Noeldhen je, prethodno najavljen, pregledao bater. Pregled zadovoljio. G. general dozvolio poruč. Kovaču da se iz Zidanog Mosta vrati u Hotemež.

Baza 922

4. 1 Komanda za pokret u Mežicu kod Dravograda, tmurno.

Bat. 649

5. 1. 2. četa. Pregled područja Podpeč u jačini 2/17, od 07.45 č. do 13.20 č.

6. 1. U 10.00 časova komand, puka u Sentjuru. Razgovor u vezi sa premeštajem štaba u Brežice i 4. čete u Kunšperk — Bizeljsko.

- Bat. 922.
7. 1. Uzbuna za vazdušni napad od 10.50—12.25 č., 29 bombardera, pravac jugozapad. Napad na Maribor, tmurno.
8. 1. Savetovanje komandanata jedinica iz područja Trbovlja sa komand, bataljona u Trbovljama.
- Bat. 611
7. 1. 1944. Telefonskim naređenjem 18. puka viša škola sa po jednim vodom 3/611 bila je 7. 1. premeštena iz Brežica u s. Dolina i zamak Mokrice. U noći 7. 1—8. 1. 1944. jedna grupa 3/11 preduzela je vatreno obezbeđenje jedinica SS i kantonmana Dolina, te obasula vatrom jednu kuću na granici sa hrvatskom teritorijom, odakle je 7. 1. 44. od strane više bandita stavljen u dejstvo jedan protivkolski top. Banditi nisu odgovorili na vatru. 7. 1. 44. preduzele su 1/611 i 2/611, sa dve grupe, obezbeđenje snabdevačkog transporta na drumu Sevnica — Planina. Akcija bez naročitih događaja.
- Bat. 649
8. 1. 1944. Razgovor u puku zbog premeštaja štaba i 4. č. Prevoz snabdevanja za 2. č. u Planinu bio je obezbeđen i izveden bez smetnji. Uz prugu kod Reberi nađeno je: 4 art. granate, 1 sanduk municije za minobacače. 3. č. preuzela je obezbeđenje mosta preko Krke i Save.
9. 1. 1944. 2. č. izviđanje na području parne pilane kod Vražjeg mlina uz cestu Planina — Sevnica. Jačina 3 : 18, 1 san. 19.45—01.20 č. Bez smetnji i bez zapažanja.
- Bat. 922
9. 1. Poručnik Lamel, iz dopunskog bat. 18 Lienc, premešten u 4. č.
- Bat. 649
11. 1. 2. č. izviđanje na području Šentvida. Jačina 3 : 22, 1 san. 8.00—10.30 sati. Bez smetnji i bez zapažanja. Prema izveštaju opštine Brežice banditi imaju nameru da napadnu Klanjec. Delovi 3. č. u Kunšperku i u Bizeljskom nalaze se u pripravnosti.
11. 1. Bat. 922 — Uz prisustvo komandanta divizije komandanti planiraju kod 18. puka u Celju drugarsko veče. Mračno.

Bat. 649

Izvidanje na području Golobinjeka, jačina 1 : 18, 1 žandarm. 20.00 do 24.00 časa. Bez smetnji i zapažanja. U 11.00 časova razgovor između komand. divizije, puka i uprave opštine u vezi s pregledom aerodroma Cerklje.

Oružar Engler iz H. St. O. V. Kranj premešten u bat. Akcija 1. voda 3. č. sa poručnikom Ričelom i fon Herfom u Gornjem Rajlovskom jarku bez dodira sa neprijateljem. Pronalaženje napuštenog banditskog logora, lepo.

- 1 -

Bat. 649

Noćna izvidnica 4. č. uhvatila 3 Engleza — ratna zarobljenika, koji su se nalazili na putu za Hrvatsku — Dredala ih žandarmerijskoj stanici.

Bat. 922

Major Vinkler, poručnik Riči, oružar Engler NSFO predavanje, poručnik dr Ilbeken u Gracu, gl. veterinarska bolnica. Toplo i vedro.

Bat. 611

15. 1. 1944. izvršen je premeštaj štaba bataljona iz Celja u Krško. Za obezbeđenje transporta na cesti Sevnica — Planina bila je angažovana 15. 1. 1944. od 7.30—11.30 2/611 u jačini 5:36. Akcija bez naročitih događaja. Dana 25. 1. 44. obilazak 2/611 u jačini 1 : 5 : 32 cestom prema Mokronogu — k. 219 — Gabrje — Hrib — Križ prošao bez dodira sa neprijateljem. Obilazak koji je 21. 1. 1944. izvela 1/611 u jačini 3 : 18 i 2 žandarma, također je prošao bez dodira sa neprijateljem. Put: od zamka Rukenštajn preko Gradišča — Konjsko — k. 592. Odatle se marš produžio preko Haurina — Križa a zatim severno u pravcu reke Mirne. Kod imanja Kahec dostignuta je cesta u Mirenskoj dolini i odatle su pošli natrag u boravište čete (područna ispostava Krško). Obilazak 2/611 u jačini 1 : 4 : 30 od 7.30—13.30 časova u Log — Studenec — Lukovec prošao je bez naročitih događaja. 4/611 izvršila je 28. 1. 1944. od 8.30 do 17.15 časova obilazak. Put: zamac Turnska Graščina — cesta do raskršća 200 m »P« od Parusti — cesta Krško do Kostanjevice — cesta Kostanjevica do Zameška — cesta Zameško do 100 m sev. od k. 156,

odatle preko Malog Korena do k. 200, prema severu do kuća u Kržišču. Cestom od Kržišča do Velike Vasi, cesta Velika Vas do raskršća 200 m »P« od Parusti — zamak Turnska Graščina. Kod sela Malence, oko 1800 m zap. od Kostanjevice, izvidnica je u 12.30 časova primetila na italijanskoj teritoriji 2 bandita. Oba čoveka bila su naoružana puškama koje su nastojali da sakriju iza leđa. Obojica su imali italijanske uniforme, jedan sa kapom a drugi sa šeširom na glavi. Došli su iz sela Dobravica i nestali u šumi pod »b« od Dobravica. U šumi ih je moralo biti više jer su na raznim mestima ljudi iza drveća osmatrali izvidnicu. Ranije prometna cesta Kostanjevica — Šentjernej, na ital. teritoriji, bila je vrlo brzo prazna. Izvidnica nije pucala, jer carinici koji su bili u pratnji nisu tačno znali da to možda nisu na putu belogardističke patrole iz Kostanjevice. Kuće uz cestu Kostanjevica — Zameško su pretresli. Sve su bile prazne. Dama 29. 1. od 8.00—12.40 č. patrola 3/611 (2 : 18) u Ponikve — Čirnik — k. 410 bez naročitih događaja. Obilazak je izveden u vezi sa kantonmanom Dolina.

30. 1. 44. su 1/611 i 2/611 (1 : 8 : 58) učestvovala u akciji udarnih grupa 649. bat. Dana 30. 1. 44. u 6.05 č. kombinovana četa otišla je na polazni položaj. Dolazak tamo u 17.15 časova. Izvidnica 1/611 jednom je došla u vezu sa 2/649 u zasedi kod k. 356, sev.-ist od Vražjeg mlina. Udarne grupe stigla je na cestu prema Sevnici — Vražjem mlinu u 12.35 časova, posle čega su počeli da se vraćaju. Dolazak čete u kantonman u 15.15 časova. Akcija je prošla bez dodira s neprijateljem. Izvidnica 3/611 jačine 2 : 14, dana 31. 1. 44. od 8.30—11.00 časova, u vezi s kantonmanom Dolina preko Brezja — Ponikve na Laze i natrag u Dolinu prošla je bez događaja. U 12.40 časova ponovna akcija u jačini 1 : 4 : 24 u pravcu Vrh kod Sevnice u vezi sa žandarmerijom i 2/611 po pitanju rasturenog neprijateljskog propagandnog materijala. Povratak akcijskih snaga u 17.30 časova bez uspeha.

Bat. 649

9. 1. 1944. 4. č.: izvedena je promena boravišta iz Rogateca u Kunšperk i Bizeljsko. Smena 3. č.

- Bat. 922
21. 1. Miniranje pruge i voza između Zidanog Mosta i Hrastnika. 2 lokomotive prevrnutе na cestu.² Toplo, sunčano.
- Bat. 649
21. 1. Preseljenje štaba bataljona u Brežice. Boravište i službene prostorije (soba) u višoj školi u Brežicama. Formiranje školskog voda kod štaba (jednaka oprema i vežbanje u okviru bataljona). Trajanje vežbanja 3 nedelje — 1 : 9 od svake čete.
- Bat. 922
21. 1. 1. č. u akciji Mežica — Crna. Formiranje lovačke čete koja je taktički podređena 18. puku, po pitanju snabdevanja dodeljena 922. bat. Sedište u Celju. Komandir lovačke čete poručnik fon Riči. Od 1. do 4. č. dodeljuju po 5 ljudi sa opremom. Poručnik fon Riči prekomandovan u 18. puk. Lepo, toplo.
21. 1. 1944. Između žel. stanica Laško i Celje naišao na mine teretni voz,³ između Litija — Kresnice u 19.40 putnički voz 4247,⁴ između Sava — Litija putnički voz 825 u 19.40.⁵ Ljudskih žrtava nije bilo. Koloseci svuda premešteni. Oblačno, toplo.
16. 1. Izvidnica u Greznik protiv padobranaca bez dodira s neprijateljem. Sunčano, toplo.
17. 1. Poručnik fon Riči otputovao u Salzburg na zasedanje NSFO. Sunčano, toplo.
4. č. otišla na trodnevnu akciju u Rečicu,
22. 1. Napad bandita na Crnu i Mežicu u Koruškoj.⁶ 1/922 otišla u poteru za banditima. Sunčano, toplo, noću slaba slana.
- Bat. 649
22. 1. Pokrajinski savetnik Brežice javlja: cca 80 bandita vrši pljačku u Sobenjoj Vasi kod Globočica. U 4.30 č. granična carinska straža moli za pomoć. 4 grupe sa žandarmom, koji poznaje mesta, pod komandom kapetana Kalmbaha odmah kreću za Globočice. U 5.10 časova je 3. č. spremna za po-

¹ Vidi dok. br. 134.

^{*} Vidi dok. br. 222.

⁴ Vidi dok. br. 134.

⁵ Vidi dok. br. 134.

⁶ Navedeni datum je u originalu pogrešno označen. Vidi dok. br. 167 i 184.

kret. Do akcije nije došlo jer je komesarijat granične carinske straže javio iz Krškog da su banditi prekinuli borbu i povukli se preko granice.

Bat. 649

23. 1. Ljudstvo koje je bilo iz ovdašnjeg bataljona dodeljeno lovačkoj četi stiže na mesto i komandant ga lično pregleda. Do 19.00 č. stigle su sve grupe školskog voda.
23. 1. Koloseci koji su 21. I 1944 bili razmaknuti nalaze se opet u punom saobraćaju. Približno od 20—22 časa vazдушna uzbuna. Kapetan Fruvirt iz 2. č., kapetan Glas iz 1/937 i poručnik Kraus iz 1/802 na raport kod komandanta. Lepo vreme, zapadni vetar.

Bat. 922

24. 1. 2. č. uzaludno traži materijal, koji su, navodno, juče bacili neprijateljski avioni. Najverovatnije su bili bačeni samo padobranci za osvetljavanje. Oko 22 časa bila je sa nekoliko puščanih metaka sa druge obale Save gađana F. V. III od 3. č. Zidani Most.

Bat. 659

25. 1. Od 9.00 časova razgovor između komandanta 611. bataljona (major Amend) i majora policije Sagera.

Bat. 922

25. 1. Veterinar Kastner iz komande XVIII vojne oblasti, Salzburg, pregleda konje 4. č., 3. č., štaba i baterije koja je angažovana u Hotemežu. Toplo, mračno.
- Popuna iz Linča 2 : 48. Pokretna baterija, poruč. Veh
26. 1. Potporučnik Kovač polazi sa 1 topom u pomoć 2/922 u Zagorje i posle vrlo dobrog marša vratio se 27. 1. u 21.00 čas, ne dolazeći u dodir sa neprijateljem. Banditi stalno izmiču.

Bat. 649

26. 1. Od 11.00—13.00 časova razgovor komandanata u Krškom. Izvidnica 2. č. 1427 naišla je u blizini Podpeči na 1 grupu 922. bataljona i žandarmeriju iz Laškog koji su se nalazili u poteri za manjim odeljenjem bandita. Izvidnica 2. č. okrenula je u južnom pravcu i učestvovala u poteri. Banditi su napustili mesto Polana 5 minuta ranije, u 16.00

časova. Potera je bila završena⁷ u 16.00 časova, u šumama južno od Polane.

Bat. 922

26. 1. Pregled konja 1. i 2. č. kao i 1/937 i 1/802. U 11.00 časova javlja žandarmerija Laško o napadu 38 bandita na Sentlenart i o ubistvu tamošnjeg upravnika crkvenog imanja. Poručnik fon Herf sa 8 ljudi i komandir žandarmerije Hajndl sa 5 žandarma preduzeli poteru za banditima preko Šentlenarta do Polane, 3 km jugozap. od Planine. Malo ispred Polane susret sa 1. vodom 2/649 iz Planine (kap. Smid). U Polani gadanje zaštitnice bandita koja se u šumi razbežala i ostavila municiju za puške te pune okvire za automat. Dolazak izvidnice u Laško u 19.50 časova.

27. 1. 1944. Akcija 2/922 protiv cca 100 ljudi jake bande na Sv. Gori od 25—27. I⁸. 29. I u 15.00 časova puk se vratio u kantonman. 1 bandit, komandir minerskog voda, streljan; 6 lica uhvaćeno. Suvo, noću slana.

Uz 26. I 1944.: Bat. 922

- 1) Male, dobro naoružane izvidnice od 12 do 20 ljudi su najpokretljivije, najtiše i najbrže. Zbog toga imaju najviše izgleda na uspeh.
- 2) Za brzu akciju mora bezuslovno stajati na raspoloženju teretni automobil kojim je moguće skratiti marš na čvrstoj cesti.
- 3) Stanovništvo javlja o napadima uvek suviše kasno, tako da banditi mogu pobeći još pre dolaska vojske ili žandarmerije. Zbog neblagovremenog javljanja treba sela najstrože kažnjavati.

Uz 30. I 1944.: Bat. 922

Za akciju predviđeno vreme od 5.00—12.00 časova bilo je u odnosu na planirani izviđački marš i zadatak isuviše kratko.

28. 1. Kapetan Fruvirt zastupa u štabu komandanta, majora Vinklera, koji se od 27—31. 1. nalazi na odsustvu.

⁷ Vidi dok. br. 224.

⁸ Akcija je izvedena protiv Minerske čete Četvrte operativne zone koja je u to vreme rušila prugu na sektoru Ljubljana — Židani Most — Celje. Vidi dok. br. 134.

- Bat. 649
28. 1. U 8.00 časova biciklastička patrola, 2 km od Kozjeg, pronašla je jedan balon.
29. 1. Obod balona sa čeličnim užetom doneče 1. č.
- Bat. 922
29. 1. 1. č. iz Mežice je od 26—28. 1. u 18.30 časova u akciji na Uršljoj gori. Ubijen 1 bandit. Inače nije bilo dodira sa neprijateljem. Lepo — 2 :50 popuna iz Linča.
- Bat. 649
30. 1. Akcije udarnih četa:
1. Lišća: 2/649, 1. vod 922, 1. vod 611.
 2. Kozje — Pokojnik — Mrčna Sela — Veternik 1/649.
 3. Kunšperk — Sv. Gora — Javorje 4/649. Bez dodira sa neprijateljem.
- U 10.30 časova: Kapetan dr Kral i delegati na proslavi partije u sreskom domu Brežice. Od 17.00—19.00 časova proslava u puku.
- Bat. 922
30. 1. Jedanaesta godišnjica preuzimanja vlasti. U svim pukovima i u štabu održani su govori. Prijemi i učešće na proslavama mesnih partijskih organizacija. 3. č. učestvuje sa ofic. i 35 ljudi u akciji 649. bataljona i to od Brega sve do Jurkloštera. Bez dodira s neprijateljem.
31. 1. Od 7.00—18.00 časova — akcija školskog voda na prostoriji Zdole — Sromlje — čitav dan.
- Bat. 922
31. 1. Kapetan Fruvirt kod bataljona, u smislu naredbe zamenika komandujućeg generala XVIII AK, odeljenje IV a, Az 25 č 15 P III. I.⁹ Lepo.

DNEVNIK NEMACKOG ZANDARMERIJSKOG OKRUGA
KRANJ ZA VREME OD 20. DECEMBRA 1943. DO 31. JANU-
ARA 1944. GODINE'

20. decembar 1943.

Izveštaj iz *Domžala*: 19.12. banditi su pokušali prepade na kuće u Domžalama. 20.12. u 2 časa između Domžala i Doba spaljene 4 kuće, među kojima školska zgrada i dečje zabavište u Dobu.-'

Regrutovanje ovdašnjeg muškog stanovništva do godišta 1910. Huškački natpisi na zidovima i zgradama, Izveštaj iz *Medvoda*: 19.12 žestoka puškomitraljeska vatra južno od Medvoda.

Prepad na carinsku stražu Sv. Katarina. Prisilno regrutovana 4 čoveka, od kojih 1 od 60 godina.³ 20.12. Prepad na jedan kamion u blizini Medvoda.' Eksplozija jedne mine u Mednu Z 820 + 60' usled nailaska lokomotive za osiguranje.

21. decembar 1943.

Izveštaj iz *Kranja*: 21.12. oko 6 čas. na km 597,7 između Klanja i Podnart-Krope razorena telefonska linija. Vojni kabl pokidan. Pruga i ostala telefonska postrojenja nisu oštećeni.

Izveštaj iz Črnuča: Noću 20/21. 12. jedan nemački doseljenik (sa 9 dece) u Črnučama ugrožen od bandita. Jedna patrola Vermanšafta čula je zapomaganje jednog dečaka i rasterala bandite. Ukraden 1 radioprijemnik.

22. decembar 1943.

/

23. decembar 1943.

Izveštaj iz *Lesce-Bled*: Između žel. stan. Žirovnica i Javornika kod prednjeg signala Žirovnice pomerene žel. šine u dužini od 20 m. Ovo otkrio nadzornik pruge u 10,50 čas. Nema materijalnog oštećenja. Prirodne sile?

¹ Original u Arhivu Instituta za istoriju radničkog pokreta u Ljubljani. F. 4/IV.

² Vidi dok. br. 184.

³ Vidi Zbornik, tom VI, knj. 9. dok. br. 153.

⁴ Vidi dok. br. 81.

Izveštaj iz *Domžala*: Banditi 23. 12. 43. izvršili napad na žel. stan. Trzin.⁵ Opljačkane vozne karte, blanko karte, novac, službeni pečat, službena kapa i signalna lopatica. Povredjen nije niko.

Izveštaj iz *Beričeva*: 23. 12. oko 23,15 čas. banditi pokušali da prodru u upravu saobraćajne službe.

24. decembar 1943.

Izveštaj iz *Domžala*: oko 22,30 čas. prepad bandi na Domžale.⁶ Bande su pokušale da prodru u stan šefa žel. stanice. U mestu su 3 trgovine oštećene pušcanim zrnima i ručnim bombama. Na jednoj kući malo nagoreo krov. Puškaranje sa SS-ovcima koji su intervenisali. Ujutru u 1,30 čas. napad odbijen. Kod Nakla otvorena vatra na kamion BA: 2 pogotka. Vreme: 18,30 časova.

25. decembar 1943.

Izveštaj iz *Medvoda*: Između želj. stanica Šentvid i Medvode, na 574,1 km nađena 1 mina. Vreme: 11,40 časova.

Jesenice: Uveče nasilno oslobođena 2 zatvorenika iz Prvostepenog suda u Jesenicama.⁷

26. decembar 1943.

Izveštaj iz *Domžala*: Naknadno uz izveštaj od 20.12: Oko 600 bandita maršuju kroz Dob sa muzikom i pesmom.⁸ Na žandarmerijsku stanicu otvorena jaka vatra.

Noću 20/21. Rekrutovanje velikog dela prisutnog ljudstva iz s. Jarše i okoline, među kojima i 6 činovnika industrije platna.^t

27. decembar 1943.

Izveštaj iz *Bohinjske Bele*: U 8,40 čas. napad na posadu Bohinjska Bela. Vermanšaft u borbi sa banditima.⁹

Izveštaj iz *Kranja*: U vozu C 817 kod jedne uhapšene banditkinje eksplodirala ručna bomba.¹⁰ Kola oštećena, krivac i 1 pomoćni carinski službenik teško ranjeni. Lako ranjen 1 pripadnik SA.

Jesenice: U 18,30 čas. banditi ubili trgovca Čepona u ulici A. Hitlera, između žel. stanice i opštinske zgrade; 2 pogotka u glavu, mrtav.¹¹

⁵ " i ⁷ Vidi dok. br. 203

⁸ Vidi dok. br. 184.

* Vidi dok. br. 81 i 203.

¹⁰ i " Vidi dok. br. 203.

Izveštaj iz *Medvoda*: žel. stanicu Gorenja Vas-Reteče u 19,10 čas. napali banditi.¹² Unutrašnji i signalni uređaji razoreni. Dežurnog čuvara stanice Brajkoviča (slov.) banditi povelj sa sobom.

Oko 23,00 čas, 500 m juž. od žel. stan. Medvode prepad na vojne jedinice, jaka vatra,¹³ 8 ljudi prisilno regrutovano.

Izveštaj iz *Beričeva*: Banditi spalili železničku stanicu.¹⁴

29. decembar 1943.

Izveštaj iz *Črnuča*. Noću 29/30. 12. između Beričeva i Črnuča na km 7,850 uništene sve telefonske linije.

30. decembar

Izveštaj sa *Bledskog jezera*: Noću 27/28. 12. došlo je nekoliko bandita na žel. stan. Bledsko jezero i nekoga tražili. Trebalo je navodno noću 27/28 ili u noći oko Nove godine sve ljudstvo vojnih i poluvojnih formacija da bude izvedeno iz svojih stanova i njihovi stanovi spaljeni.

31. decembar 1943.

1. januar 1944.

Izveštaj iz *Dobrove-Vintgare*: Nestala 2 sedamnaestogodišnja momka.

2. januar 1944.

Izveštaj iz *Dobrove-Vintgare*: u 17,15 čas. čula se eksplozija. (Pruga nije oštećena.) U 18,00 čas. banditi odveli sa sobom skretničara Hajnriha Gardenia¹⁵ (folksdojčer).

3. januar 1944.

Izveštaj Bcp. iz *Jesenica*: U 19,10 čas. napad na žel. službenika Otrin Franca. Okrznut zrnem. Napad izvršen kod kuhinje pogona u Jesenicama.

¹¹ Vidi dok. br. 11, 81 i 203.

J⁵ Verovatno se odnosi na akciju Šesnaeste slovenačke NO brigade »Janko Premrl Vojko« pomenutu u izveštaju Devetog korpusa NOVJ od 15. januara 1944. Vidi dok. br. 81 i 203.

¹⁴ i ¹⁵ Vidi dok. br. 203.

Izveštaj sa žel. stan. Bled-Jezero: Između Podhoma i Bledskog jezera u 17,10 čas. razorena žel. pruga.

5. januar 1944.

Izveštaj iz opštine Kranj: Banditi odveli 4 čoveka (pripadnika Bua¹⁶ iz Kranja.

Izveštaj iz Žirovnice: Banditi razorili dečje zabavište u Žirovnici.

6. januar 1944.

Izveštaj opštine Kranj: Banditi odveli 2 čoveka (pripadnika Bua).

7. januar 1944.

Izveštaj sa žel. stan. Dobrava-Vintgar: Banditi odveli 2 čoveka, od kojih je jedan službenik opštine Jesenice.

Izveštaj iz Bohinja: Banditi izvršili prepad na čuvarsko mesto br. 10. (Blok-skretnica br. 3.) Razbijena vrata i prozori. 34 pogotka u zgradu, 4 pogotka u blok-aparat, električni uređaj razoren. Ranjen 1 vojnik iz vojne patrole. Vreme: 20,25 časova. Izveštaj iz Lesce-Bled. U 20.05 banditi napali zgradu čuvara pruge br. 41 između Lesce-Bled i Žirovnice. Telefon uništen. Skladište građevinske firme Madile spaljeno. (Skladište se nalazi u blizini želj. st. Žirovnica.)

8. januar 1944.

Izveštaj iz Žirovnice: U Mostama banditi ubili vlasnika mlina Bizjaka¹⁷ (počasni partijski član).

9. januar 1944.

Izveštaj iz Kamnika: Između Kamnika i Duplice pokidana žica sa 15 telefonskih stubova.¹⁸

Izveštaj iz Blejske Dobrave: u Kočni (opština Blejska Dobrava) banditi odveli 4 mladića.

10. januar 1944.

Izveštaj iz Kranja: Dodatak izveštaju od 8. 1.: Puškaranje između bandita i carinske straže. Ubijen 1 bandit (vojni begunac).

Izveštaj iz *Blejske Dobrave*: U 22,25 čas. čula se jaka eksplozija iz pravca Mosta. Pokušan napad na elektranu Žirovnica. Izveštaj iz *Blejske Dobrave*: Banditi odveli sina gostioničara Stare (starog 15M> god.). Zatim se oko 9,00 čas. iz šume čuo revolverski pucanj. Verovatno su ga ubili.

12. januar 1944.

Izveštaj iz *Medvoda*: U 22,00 časa banditi prisilno regrutovali skretničara, koji nije bio na službi, iz Gorenje Vasi.

Izveštaj iz *Beričeva*: Između Beričeva i Trzina posečeno 10 telefonskih stubova i bačeno na žel. prugu.¹⁹

13. januar 1944.

Izveštaj iz *Jesenica*: Banditi su u 5.00 čas. ujutru odveli iz njegovog stana ložača opštine Rupu Marjana. Banditi dolazili u opštinske kancelarije Jesenice.

Izveštaj iz *Lesce-Bled*: Banditi zapalili zgradu opštine i železničku radionicu.²⁰ 1 WW odveden.

14. januar 1944.

Izveštaj iz *Tržiča*: Noću 13/14. I između Križa i Duplja banditi posekli 8 telegrafskih stubova 1 m iznad zemlje.²¹ Telefonske veze neoštećene.

15. janxiar 1944.

Izveštaj je *Kranjske Gore*: U Kranjskoj Gori hapšenja. Uhapšen stolar HBM-a²² Mrak iz Hrušice.

16. januar 1944.

Izveštaj iz *Kranjske Gore*: Banditi nasilno regrutovali 3 čoveka iz Kranjske Gore.

1 lovac sa svojim sinom i oružjem prebegao banditima.

17. januar 1944.

Izveštaj iz *Jesenica*: U 12,05 čas. za vreme vazdušne uzbune jedan vazduhoplovac sa jednom ženom izašao je iz voza D14 i pošao pored opštinskog bunkera na brdo, da bi se za vreme

napada iz vazduha sklonio od bombi. Pri tome su ga uhvatili banditi.²³

18. januar 1944.

Izveštaj iz *Škofje Loke*: Banditi opkolili žel. stan. Skofja Loka (na Trati), u stražarnici 1 polomili telefon, pretili čuvaru Roteru. U isto vreme zapalili strugare Doler i Hajnriher.²⁴ Vlasnika pilane Hajnrihera odveli iz njegovog stana i teško ranili u glavu. Zeleznička patrola i ljudstvo skladišta materijala posle borbe oterali bandite. Požari su bili ugašeni.

19. januar 1944.

Izveštaj iz *Blejske Dobrave*: Na žel. stan. nađen letak.
Izveštaj iz *Jesenica*: Policija je popodne više Jesenica uništila jedan banditski bunker.

Noću 19/20. I banditi provalili u stan carinskog činovnika Stamfera (Jesenice).

20. januar 1944.

Izveštaj iz *Beričeva*: Na 8,2 km žel. pruge Crnuče — Beričevo banditi digli u vazduh jedan bager firme Sli.

21. januar 1944.

Izveštaj iz *Škofje Loke*: Na žel. pruzi između Škofje Loke (na Trati) i Gorenje Vasi — Reteče vojna patrola se sukobila sa banditima.

Izveštaj iz *Bleda*: U 12.10 čas. banditi digli u vazduh blok-skretnicu br. 1.²⁵ Blok-skretnica razorena do temelja. Povredjen nije niko.

Izveštaj iz *Škofje Loke*: Voz 820 u 23,00 čas. naišao na 2 mine između Zabnice i Škofje Loke. Nije iskočio iz šina, nema povredjenih.

Izveštaj iz *Kranjske Gore*: Između 7,00 i 12,00 čas. iz stražarnice između Kranjske Gore i Podkorena ukraden jedan telefon. Porodica Martinić (Bua) koja stanuje u stražarnici nije ništa primetila.

Izveštaj *železničkog odeljenja*: Između Laza i Trbovlja (Direkcija drž. železnica Beč) 3 voza naišla na mine. Iskočili iz šina.

Izveštaj iz Lesce-Bled: Čuvar pruge u 13,00 čas. na km 614,9 našao jednu montiranu minu.²⁶

Izveštaj iz Bleda: Pomoćnog stražara stanice Kinstnera Karla u 22,00 čas. iz njegovog stana u gostionici Hom u Podhomu odveli banditi.²⁷

25. januar 1944.

13,35 čas. — iz Kranja: Predsednik opštine inž. Maurer teško ranjen u trbuh i u glavu (umro).²⁸

26. januar 1944.

10,30 čas. od Bohinjske Bele: Na specijalni voz Li 3300 i 2 člana železničke patrole otvorena vatra između Nomenja i Bohinjske Bele u 9,49 čas. Poginuo 1, teško ranjen 1.

Izveštaj Blejska Dobrava: Banditi odveli jednu ženu (Zupančič).

27. januar 1944.

14,40 čas. iz Bohinja: Od subote na nedelju (22/23. jan.) između bohinjskog tunela i spusta na sedlo vojna patrola uhvatila 5 bandita.

28. januar 1944.

7,25 čas. iz Radovljice: Baš sada iznad Radovljice preleće na oko 1000 m visine veliki balon. Pravac severoistok — jugozapad.
7,30 čas. žand. Jesenice Zand. K-di:

31. januar 1944.

Izveštaj iz Šentvida — Vižmarja:

Na RS Hojbergera, kad se vraćao kući u Vižmarje, otvorena vatra. Nije povređen.

IZVOD IZ DNEVNIKA PRVE ČETE TREĆEG BATALJONA
ČETRNAESTOG POLICIJSKOG SS PUKA O BORBAMA KOD
NOVOG MESTA OD 25. DO 31. JANUARA 1944. GODINE¹

Izveštaj o delatnosti od 25. 1. 44.

25. 1. 44. 1. vod je poseo pododsek Drska — Smihel i smenio jedinicu 19. Pol. SS puka.

26. 1. 44. Obilazak komandanta bataljona i upoznavanje sa pododsekom Drska — Smihel.

27. 1. 44. Ispad 1. voda oko 1 km u pravcu Skrjanča sa 100 ljudi Bele garde kao osiguranje pionirskog odeljenja koje raščišćava mine na putu.² Na putu nema mina. Otpor neprijatelja slomljen. Gubitaka nema.

28. 1. 44. 1. vod upotrebljen kao zaštitnica 2. voda i Bele garde u nastupanju pravcem Gotna Vas — Pogance.³ Slomljen jak neprijateljski otpor. Akcija završena u 14,00 časova. Anverter⁴ Lorenc ranjen.

29. 1. 44. Pregled pododseka 1. čete Drska — Smihel, Grm — Zabja Vas od strane Cgv. Bengelsdorf Kipera. Na jedno izviđačko odeljenje Slovenačkog domobranstva koje se vraćalo od Regerče Vasi pred samim našim linijama neprijatelj otvorio vatru. Jaka zaštitna vatra bunkera 41, 42 i 45 osigurala je izviđačkom odeljenju slobodan prolaz do njegovog položaja. Oko 17,30 čas. neprijatelj je otvorio vatru iz automatskih oruđa iz pravca Sv. Rok na bunkere 42, 43, 44 i 45. Osmotren je blesak na ustima cevi. Teški minobacač i teški mitraljez su uspešno učukali neprijatelja.

30. 1. 44. Domobranstvo je u 8,00 čas. privelo prebeglog Anžura Stanislava, starog 23 god., rodom iz Sentruperta. On je izjavio da pripada II divizionu (artiljerija) koji se nalazi u Lakovnici. Dalje je kazao da se desno od Sv. Roka stalno nalazi na položaju 50 ljudi. Naoružanje: 6 puškomitraljeza. On je pre 2 dana tamo bio određen. Gupčeva brigada u jačini od 200—300 ljudi posela je Barončev hrib i njegovo produženje do Sv. Roka. (Jačina jednog divizona 170 ljudi.) St. je sproveden bataljonu na dalje saslušanje.

31. 1. 44. Oko 13,00 čas. pododsek Smihel i Drska obišao je komandir čete p.poruč. Fric. Oko 17,30 čas, na uznemiravajuću neprijateljsku vatru odgovoreno je vatrom iz teških minobacača i PT-oruđa.

¹ Original u Arhivu Instituta za istoriju radničkog pokreta u Ljubljani. F. 163/1.

² Vidi dok. br. 178.

⁴ Pitomac oficirske škole